

Verkenning naar regionaal bezoekersmanagement in **KENNEMERLAND ZUID**

April 2023



Smartland
landscape architecture

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

Smartland

landscape
architecture



Opdrachtgever:

Nationaal Park Zuid-Kennemerland,

met ondersteuning van:

Provincie Noord-Holland

In co-creatie met:

Partners Nationaal Park Zuid-Kennemerland

PWN

Natuurmonumenten

Staatsbosbeheer

Gemeente Velsen

Gemeente Bloemendaal

Gemeente Haarlem

Gemeente Zandvoort

Provincie Noord-Holland

Stichting Duinbehoud

Stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk

Regiopartners:

Recreatieschap Spaarnwoude

Recreatie Noord-Holland

Waternet

Gemeente Haarlemmermeer

Gemeente Heemstede



Kraansvlak

Inhoud

0 Samenvatting	04	3 Opgaven	32	6 Leefstijlen	52
		3.1 Landschap en recreatieruimte		(handelingsperspectief Kwaliteit)	
1 Inleiding	08	3.2 Balans natuur en recreatie		6.1 Wat is de leefstijlvinder?	
1.1 Aanleiding en urgentie		3.3 Aanbod en kwaliteit		6.2 De zeven leefstijlen toegelicht	
1.2 Proces tot nu toe				6.3 Leefstijlen bewoners van de regio	
1.3 Uitgangspunten en status van dit rapport		4 Nieuwe ruimte voor recreatie	36	6.4 Leefstijlen bezoekers deelgebieden	
1.4 Leeswijzer		(handelingsperspectief Ruimte)		6.5 Leefstijlvinder aanbod deelgebieden	
		4.1 Bestaande visies realiseren		6.6 Conclusies en vervolg	
2 Analyse van de regionale situatie	14	4.2 Kansen voor nieuwe recreatieruimte vanuit landschappelijke opgaven en ontwikkelingen		7 Gezamenlijke wensbeeld	62
2.1 Analyse als basis voor gefundeerde voorstellen		4.3 Verbindingen groenstructuur voor wandelen en fietsen		7.1 Nieuwe ruimte voor recreatie, vanuit plannen en visies en nieuwe landschappelijke opgaven en ontwikkelingen	
2.2 Ontstaan van het gebied en de regionale groenstructuur		4.4 Conclusies en vervolg		7.2 Betere balans door aangepaste regionale zonerings	
2.3 Bewoning en bereikbaarheid				7.3 Kansen voor betere kwaliteit, afstemming vraag en aanbod, maatregelen op lokale schaal en algemene maatregelen	
2.4 Karakters en recreatieve betekenis van de verschillende landschappen		5 Regionale zonerings	42	7.4 Totaalbeeld in vogelvlucht	
2.5 Natuur- en landschapsbeleid		(handelingsperspectief Balans)			
2.6 Ontwikkelingen en plannen		5.1 Wat is recreatiezonerings?		8 Vervolg	72
2.7 Knelpunten en mogelijkheden		5.2 Recreatiezones in regio Kennemerland Zuid		8.1 Bezoekersmanagement, wat moet er hierna gebeuren?	
2.8 Conclusies analyse		5.3 Toolkit zonerings, uitwerking van de zones			
		5.4 Conclusies en vervolg			

— Samenvatting

Over dit rapport

Dit rapport is een co-creatie van Smartland landscape architecture en Bureau BUITEN met 16 organisaties, te weten provincie, gemeenten, terrein beherende organisaties en Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Dit rapport is een verkenning van hoe in onderlinge afstemming het recreatief

gebruik van het landelijk gebied, met daarin groen- en natuurgebieden, nu en in de nabij toekomst goed georganiseerd kan worden. Het rapport geeft veel ideeën over opgaven en kansen in de regio en bovenal inspiratie voor de prachtige en goed toegankelijke groene regio die Kennemerland Zuid kan zijn.

"Dit is als regio onze positieve boodschap en die brengen we op een inspirerende manier. Er is al veel recreatieve kwaliteit in deze landschappelijke interessante regio. Maar gezamenlijk kunnen we daar nog veel meer mee doen. Met een goede balans tussen recreatieve intensiteit en beschermen van kwetsbare natuur kunnen we onze inwoners nog beter voorzien van kwalitatieve groene ruimte voor recreatie passend bij de regionale vraag. Dat is mogelijk omdat we één regio zijn met veel interne variatie, en samen onderdeel zijn van het landschappelijk natuurlijk systeem. Samen zijn we meer dan de som der delen en duurzamer!"

O

Voor de zomer van 2022 is gestart met een verkenning voor regionaal bezoekersmanagement in Kennemerland Zuid. Een uitdagende opgave om in goede onderlinge afstemming het recreatief gebruik van groen- en natuurgebieden in de regio, nu en in de nabije toekomst, goed te organiseren. Daarvoor hebben we een eerste verkenning uitgevoerd door gezamenlijk te analyseren hoe recreatie in deze regio beter kan. Hoe we beter kunnen inspelen op de specifieke en groeiende recreatiebehoeften van de huidige bewoners en op de extra recreatiedruk die we de komende jaren kunnen verwachten. Deze verkenning van opgaven en kansen hebben we vertaald in een eerste opzet voor de regionale zonering en inspiratie voor een regionaal wensbeeld.

Het rapport opgesteld in co-creatie is een start van een proces om als regio in een langduriger samenwerkingsverband bezoekersstromen te managen.

Het fundament van dit rapport is een beschrijving van de landschappelijke en recreatieve situatie in de regio, op basis van de situering, typering en doelstellingen van de groengebieden. Hier

overheen gelegd is de recreatieve vraag, volgens het kwantitatieve onderzoek vanuit de provincie over de verwachte aantallen bezoekers, en vervolgens genuanceerd in de kwalitatieve vraag vanuit onderzoek naar de leefstijlen van de bewoners en naar het specifieke recreatieaanbod in de groengebieden in termen van 'leefstijlkenmerken'. Daarnaast is geanalyseerd hoe de regionale recreatieve structuur nu functioneert en waar zich knelpunten voordoen. Bestaande plannen en ontwikkelingen zijn ten slotte ook beschouwd om een beeld te geven van de structuren zoals die zich de komende jaren al autonoom zullen vormen.

Hieruit ontwikkelden we voorstellen voor beter functioneren en minder knelpunten, vanuit de 'handelingsperspectieven', zoals voorgesteld in de provinciale studie 'Natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland:

1. Realiseren van **Nieuwe ruimte** voor recreatie en natuur
2. Versterken van de **balans** recreatie en natuur, door middel van recreatiezonering en gedragsbeïnvloeding

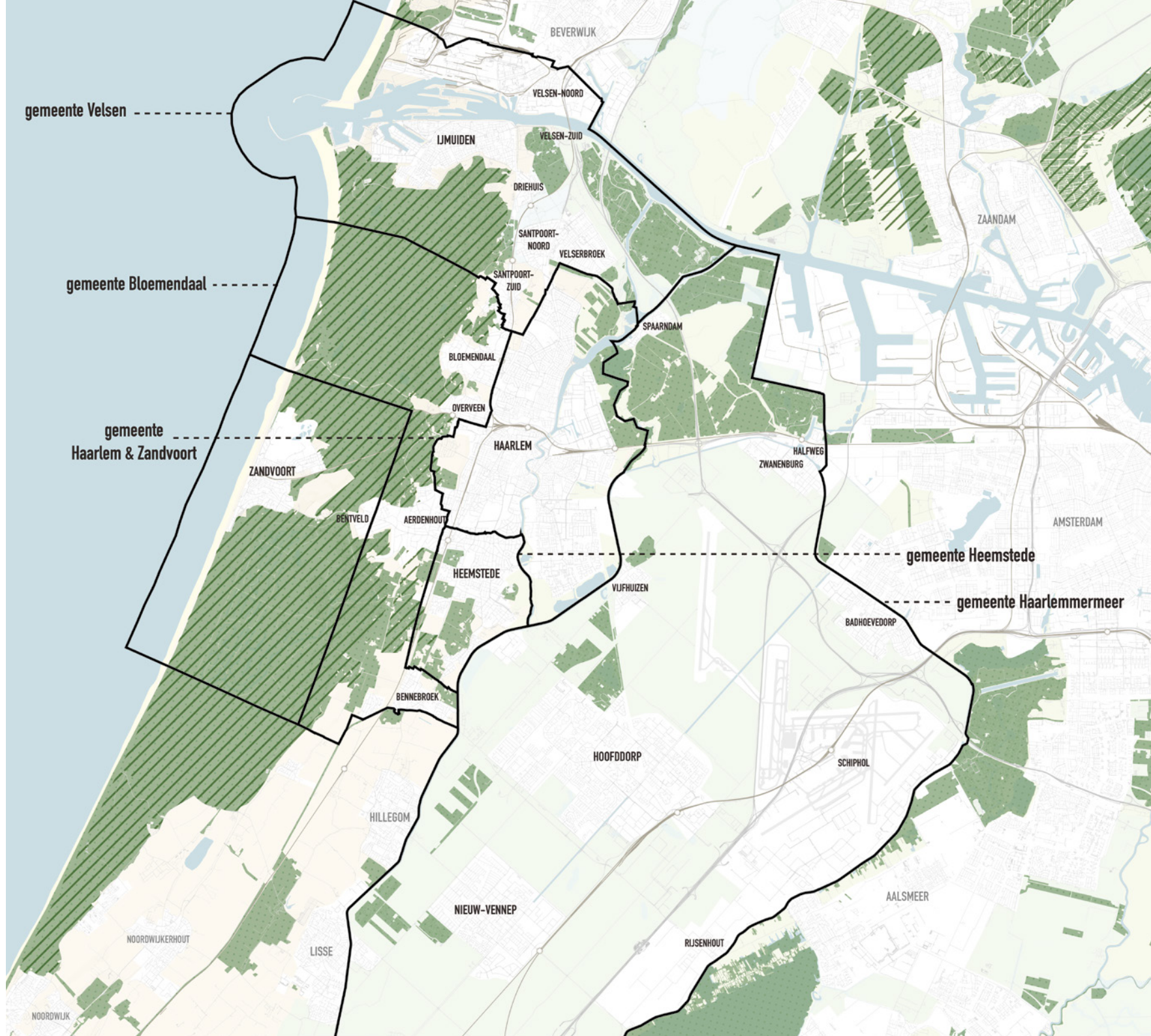
3. **Kwaliteit** en beleving verbeteren, onder meer met behulp van Leefstijlvinder
4. **Monitor** bezoekersstromen
5. Opgaven **agenderen** en implementeren, onder meer door samenwerking in de regio

In dit traject hebben we met name de focus gelegd op de handelingsperspectieven 'Nieuwe ruimte', 'kwaliteit' en 'balans'. In het afsluitende hoofdstuk wordt ook aandacht gegeven aan agenderen en samenwerken.

Voor het handelingsperspectief ruimte vormt de landschappelijke structuur in de regio de basis (bodem, water, landschap). Op basis van de huidige situatie en geplande en te verwachten ontwikkelingen, hebben we in de regio nieuwe gebieden voor recreatie en natuur geïdentificeerd, evenals te realiseren verbindingen. Hiermee wordt het bestaande recreatieve groenaanbod uitgebreid.

Regio Kennemerland Zuid - een samenwerking tussen gemeenten, provincie, groenbeheerders en groene organisaties

-  Gemeentegrens
-  Natuurnetwerk Nederland (NNN)
-  Natura 2000
-  Woongebied
-  Treinstation
-  Spoorlijn
-  Snelweg





Wervend toekomstbeeld voor Kennemerland Zuid

Wat betreft balans is uit de analyse een nieuwe recreatieve zonerings typologie opgesteld. Gebaseerd op andere typologieën elders, maar specifiek toegespitst op dit gebied, met het grote contrast tussen veel stedelijk gebied, maar ook kwetsbare natuur. Hiermee is een eerste opzet van de regionale zoneringskaart getekend die feitelijk de ontwikkeling van de bestaande naar de gewenste situatie zichtbaar maakt.

Wat betreft kwaliteit zijn de karakteristieken helder beschreven en aan de hand van landschappelijke ontwikkelingen of kansen verder uitgebreid. Daarnaast is ook aan de hand van de match tussen vraag (de leefstijlen van de bewoners) en aanbod (de leefstijl karakteristieken van de gebieden) een aantal wenselijk te versterken voorzieningen beschreven.

We hebben deze samen vertaald in inspiratie voor een 'wervend toekomstbeeld' voor de regionale recreatiestructuur waarin de landschappelijke samenhang versterkt en voelbaar wordt en de basis is voor maatregelen. Het brengt de totaal mogelijke recreatieve beleving in beeld en vormt daarmee een start voor een proces om als regio samen te werken aan regionaal 'bezoekersmanagement'.

1.1 Aanleiding en urgentie

Samengaan van natuur en recreatie is een urgent vraagstuk

De regio Kennemerland Zuid heeft te maken met een samenloop van ontwikkelingen en eigenschappen die erom vraagt dat natuur en recreatie beter op elkaar worden afgestemd. Deze eigenschappen zijn:

- De ligging aan de kust, met aantrekkelijke landschappen die bovengemiddeld graag bezocht worden door zowel recreanten als toeristen.
- Een hoge druk op de ruimte in het gebied. Naast natuur en recreatie komt dit door wonen, infrastructuur, werklocaties en landbouw. De regio heeft veel mooie natuur- en recreatiegebieden (figuur 1), maar is tegelijk behoorlijk dichtbevolkt, wat nu al leidt tot overschrijding van de recreatieve draagkracht van de natuur in de regio.
- De aanwezigheid van bijzondere duinnatuur, die vanwege de van nature schrale zandige

ondergrond extra kwetsbaar is voor bijv. stikstof, betreding en verstoring.

Daar bovenop komen ontwikkelingen zoals:

- De groei van de bevolking in de regio en in de omliggende gebieden, waardoor de al hoge recreatieve druk nog verder zal toenemen (figuur 2 en 3). Dit resulteert in een tekort aan recreatieruimte in 2030 (figuur 4).
- De verandering van het klimaat, die in de kustzone snel zichtbaar is en veel impact heeft. Bijvoorbeeld door verdroging van duinbossen, migratie van plant- en diersoorten, verzilting van het grondwater, risico voor overstroming en meer.

Deze combinatie van eigenschappen en ontwikkelingen zorgt ervoor dat het goed samengaan van natuur, recreatie, landschap en een aantrekkelijke woonomgeving onder druk staat en een urgente opgave is. Deze urgentie komt ook duidelijk naar voren in de provinciale studie naar natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland (mei 2022). Hoofdboodschap

hierin is dat er een tekort aan recreatieruimte is in de provincie. Vooral de natuurgebieden en de dagrecreatiegebieden vangen deze recreatieve behoefte op, maar hierdoor is het in 70% van deze gebieden erg druk of wordt de draagkracht van de natuur overschreden. Dit tekort en deze drukte geldt zeker voor de regio Kennemerland Zuid en IJmond. Dit wordt beschreven in het 2e deel van de genoemde studie, de regionale uitwerking. Deze biedt voor onze regio belangrijke input om samen na te gaan wat de regionale opgaven zijn en wat de mogelijkheden zijn om recreatie en ook toerisme regionaal beter te spreiden.

De urgentie blijkt ook uit onderzoek van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, waarin is geconcludeerd dat de kwaliteit van de natuur te lijden heeft onder de grote recreatieve druk. Het Nationaal Park pleit dan ook voor een betere spreiding van bezoekers over de groene gebieden in de regio. Zie bijvoorbeeld de visie Duurzame Recreatie en Toerisme uit 2018. Hierbij wordt als 'regio' bedoeld het gebied tussen de zee en de ooststrand van Spaarnwoude, en tussen Noordzeekanaal en de zuidelijke provinciegrens. Betere spreiding is te bewerkstelligen met

'regionaal bezoekersmanagement', een relatief nieuwe term op deze schaal, die effectief kan zijn, maar wel goede samenwerking vraagt.

Wat is regionaal bezoekersmanagement?

Bezoekersmanagement gaat over het beïnvloeden en sturen van bezoekersstromen binnen de regio. In sommige gebieden in de regio is het te druk, terwijl er op andere plekken juist nog ruimte is. Het sturen van bezoekers, dus bezoekersmanagement, helpt ervoor zorgen dat de recreatieve druk goed verspreid wordt over de hele regio.

Het sturen van bezoekers kan op verschillende manieren; zo kunnen gebieden afgesloten worden voor (bepaalde typen) recreanten of kunnen bezoekers juist verleid en gemotiveerd worden om andere gebieden te bezoeken. Het is daarbij belangrijk te weten wat voor bezoekers er komen, door onder andere de leefstijlvinder toe te passen, en welke gebieden in de regio in principe bij welk type bezoekers passen.

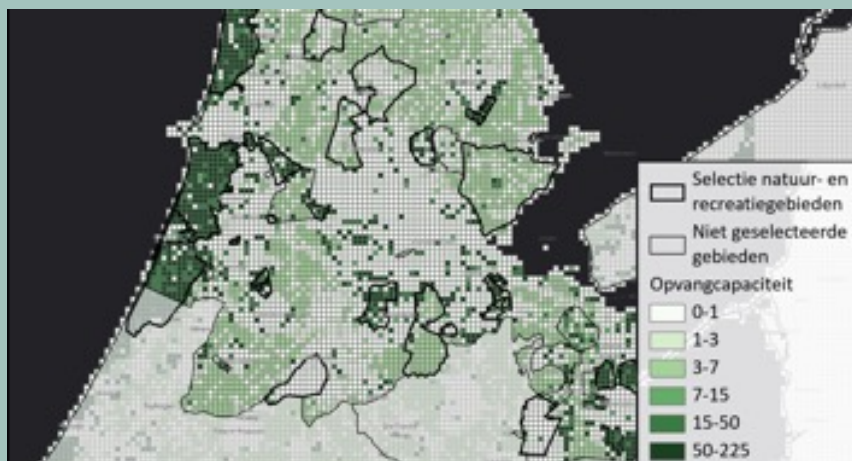
Een belangrijke voorwaarde voor regionaal bezoekersmanagement is dat alle betrokken partijen goed samenwerken en communiceren.

Verkenning regionaal Bezoekersmanagement in Kennemerland Zuid

Een LNV-subsidie voor een meer toekomstbestendig Nationaal Park Kennemerland Zuid heeft de mogelijkheid geboden om dit proces op te starten in de regio. Nationaal Park en Provincie Noord-Holland hebben voor het proces om te komen tot Regionaal Bezoekersmanagement gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld. Essentie hiervan was eerst met de grote aanbieders van recreatie aan tafel te gaan om opgaven en kansen te verkennen en in een latere fase andere stakeholders uit te nodigen voor co-creatie (niet dit rapport). Twee adviesbureaus hebben dit proces ondersteund. Smartland landscape architecture en Bureau BUITEN hebben dit uitgevoerd. Ze bundelen kennis en inzicht in het landschap en natuurwaarden met kennis van recreatie en toerisme en realistische sturingsmogelijkheden daarin.

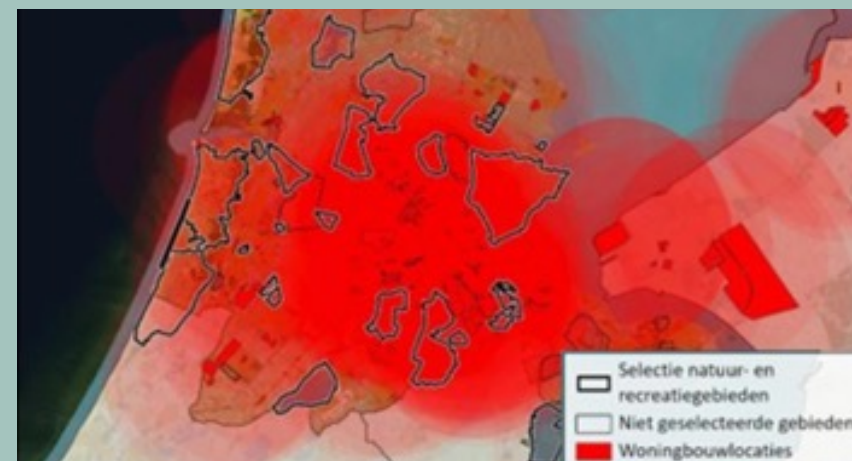
Handelingsperspectieven voor regionaal bezoekersmanagement

Uit het onderzoek Natuur- en Recreatiegebieden in Noord-Holland is een vijftal handelingsperspectieven voortgekomen om de opgaven waar



Figuur 1: Huidige recreatieve opvangcapaciteit voor wandelen
(Bureau BUITEN, 2022, onderzoek natuur- en recreatiegebieden)

De regio heeft veel mooie natuur- en recreatiegebieden, die bezocht kunnen worden door zowel recreanten als toeristen. De huidige natuur- en recreatiegebieden (donkergroen op de kaart) bieden relatief veel mogelijkheden voor recreatie.



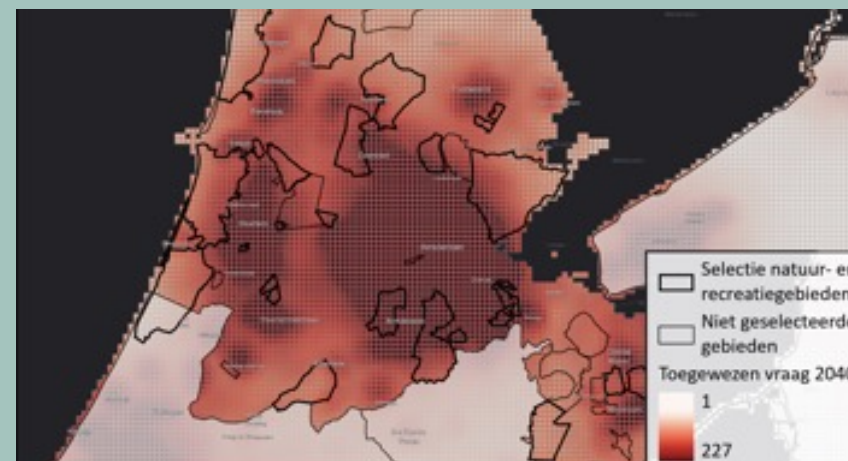
Figuur 2: Ontwikkeling van de recreatieve vraag vanuit nieuwe woningbouwlocaties, o.b.v. actieradius bewoners
(Bureau BUITEN, 2022, onderzoek natuur- en recreatiegebieden)

Door de bouw van nieuwe woningen in de regio en omliggende gemeenten, neemt de recreatieve druk in de regio Kennemerland Zuid toe. Het aanbod in onze regio valt binnen het bereik van veel nieuwbouwlocaties in Haarlem en Haarlemmermeer.



Figuur 3: Toename recreatieve vraag op basis van toename huishoudens in 2040 (o.b.v. Primos) (Bureau BUITEN, 2022, onderzoek natuur- en recreatiegebieden)

In heel de Metropoolregio Amsterdam neemt de recreatievraag toe, met name in Haarlem en Haarlemmermeer.



Figuur 4: Recreatieve behoefte in 2040, op basis van aanbod in 2022 en vraag 2040 vanuit Primos (Bureau BUITEN, 2022, onderzoek natuur- en recreatiegebieden)

De rode vlekken geven aan hoe de toekomstige recreatieve vraag terecht komt in de regio. De druk op de bestaande gebieden neemt toe en er ontstaan tekorten. Op een normdag kunnen ca. 7000 mensen niet terecht in het groen in de regio Kennemerland Zuid, zonder dat dat voor problemen zorgt. Als je hiervoor extra groen aan wilt leggen, heb je ca. 700-800 hectare recreatie- of natuurgebied nodig. In 2040 kan dit oplopen tot wel 1000 ha, oftewel ca. 100km pad.

natuur- en recreatiegebieden mee kampen, aan te pakken. Het zijn instrumenten voor het managen van recreatieve druk in groen- en natuurgebieden. Deze handelingsperspectieven vormen de leidraad voor onze aanpak in de regio. De regionale aanpak is belangrijk omdat een recreant vaak dichtbij huis recreëert, geen gemeentegrenzen ziet en zich door de hele regio beweegt. Hieronder sommen we de vijf handelingsperspectieven op, met daaronder voorbeelden van maatregelen die daaronder passen:

1. **Nieuwe ruimte** voor recreatie en natuur.

De opgave is om extra ruimte te creëren om de toenemende recreatiedruk als gevolg van bevolkingsontwikkeling en toeristische ontwikkeling op te kunnen vangen.

- a. Ontwikkeling van nieuwe natuur- en recreatiegebieden;
- b. Het landelijk gebied beter benutten voor recreatie;
- c. De ontwikkeling van groene ruimte meekoppelen met andere ingrepen, zoals bouw van nieuwe woningen (groen vanaf de voordeur), waterberging of aanleg van infrastructuur.

2. Verbeteren van de **BALANS** recreatie en natuur. De opgave is om in de toekomst

effectiever te sturen op balans sturen tussen recreatie en natuur.

- a. Opstellen van een recreatiezonering;
- b. Door informatievoorziening, gedragsbeïnvloeding en marketing richting het publiek bezoekers spreiden en geleiden.

3. Verbeteren van **KWALITEIT** en beleving van bestaande natuur- en recreatiegebieden. De opgave is om in de toekomst de kwaliteit en beleving van de natuur- en recreatiegebieden te verbeteren, zodat alle inwoners van Noord-Holland hierin prettig kunnen recreëren, zonder overlast te ervaren of te veroorzaken.

- a. Aanbod creëren voor specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld in termen van leefstijlen;
- b. Kwaliteitsverbetering door het wegwerken van beheerachterstanden.

4. **MONITOREN** van bezoekersstromen. De opgave is om bezoekersstromen te monitoren in en naar natuur- en recreatiegebieden.

- a. Monitoring met behulp van geschikte instrumenten;
- b. Sturen op gewenst gedrag van (potentiële) bezoekers, bijvoorbeeld via gebiedsspecifieke gedragsregels.

5. Opgaven **AGENDEREN** en implementeren.

De opgave is om de regionale opgaven, de knelpunten en de kansen in gezamenlijkheid op te pakken (gemeenten, provincie, terreinbeheerders waaronder natuurbeheerders, recreatieschappen, landgoedeigenaren, etc.) om hiermee breder draagvlak en synergievoordelen te behalen.

- a. Samenwerken;
- b. Financiële afspraken en synergievoordelen.

In dit project komen alle 5 handelingsperspectieven terug, met een extra nadruk op de perspectieven 'Nieuwe ruimte', 'Balans' en 'Kwaliteit'. Zo zijn de bestaande initiatieven voor extra opvangcapaciteit in de regio verzameld en aangevuld en is er door middel van recreatiezonering nagedacht over het in balans brengen van natuur en recreatie. Er is doorgedacht over het sturen van bezoekersgedrag en verbeteren van recreatiekwaliteit door het toepassen van de leefstijlvinder. Onderdeel van de laatste opgave Agenderen, 'samenwerken', vormt de basis voor dit project rondom regionaal bezoekersmanagement. Door samen als regio na te denken over de opgaven en kansen kan de recreatieve druk in de groengebieden van de regio

beter gemanaged worden en een duurzamere vorm krijgen.

1.2 Proces tot nu toe

Regionaal Bezoekersmanagement is een samenwerking van de gemeenten, de terrein beherende organisaties, het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de Provincie. De analyse en plannen zijn gezamenlijk gemaakt tijdens een serie van vier bijeenkomsten waarin is gewerkt aan:

- Gedetailleerde analyse van de regionale groengebieden en van de recreatie en het toerisme daarin (Hoofdstuk 2).
- Beschrijving van de kwaliteiten en kwetsbaarheden, het functioneren en de optredende knelpunten in de groengebieden (Hoofdstuk 2).
- Formulering van de gezamenlijke regionale opgaven en kansen (Hoofdstuk 3).
- Een gezamenlijke visie op een logische en passende zonering van recreatief gebruik van groengebieden (Hoofdstuk 4, 5, 6).
- Voorstellen voor kansen en maatregelen die tot een betere sturing en verdeling van bezoekers kunnen leiden (Hoofdstuk 7).

De vier bijeenkomsten en het rapport zijn de start van een proces om als regio in een langduriger samenwerkingsverband bezoekersstromen te managen.

1.3 Uitgangspunten en status van dit rapport

We zijn dit proces gestart met een aantal uitgangspunten:

1. Water en bodem zijn sturend bij ruimtelijke ontwikkelingen
2. Mogelijkheden voor recreatie dicht bij huis zijn essentieel voor een gezonde levensstijl.
3. We zijn samen verantwoordelijk voor een gezond woonklimaat en het beschermen en duurzaam benutten van onze kwetsbare landschappen en natuur.

Status

Dit rapport is een verkenning van hoe in onderlinge afstemming het recreatief gebruik van groen- en natuurgebieden nu en in de nabije toekomst goed georganiseerd kan worden. Het rapport geeft veel ideeën over opgaven en kansen in de regio en bovenal inspiratie voor de prachtige en goed

toegankelijke groene regio die Kennemerland Zuid kan zijn. Het moet gezien worden als de start van een proces van samenwerken en overleggen in de regio over recreatie en bezoekersmanagement. Het rapport is een co-creatie van Smartland landscape architecture en Bureau BUITEN met 16 organisaties te weten provincie, gemeenten, terrein beherende organisaties en Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

1.4 Leeswijzer

In dit rapport leest u als eerste de analyse van de regio en de knelpunten en kansen (Hoofdstuk 2) en in Hoofdstuk 3 worden de opgaven samengevat. Hoofdstuk 4, 5 en 6 gaan over de handelingsperspectieven Nieuwe ruimte, balans en kwaliteit. In hoofdstuk 7 wordt alles samengevat in de wensbeeld. In hoofdstuk 8 gaan we in op het vervolg.

— Analyse van de regionale situatie

2

2.1 Analyse als basis voor gefundeerde voorstellen

De regio Kennemerland Zuid is een gebied van zeer hoge bewoningsdichtheid met tegelijk een zeer interessante ondergrond en daaruit volgende recreatieve groenstructuur. Voorstellen voor versterking van deze recreatieve structuur kunnen niet gedaan worden zonder kennis van en afstemming met de ondergrond en karakteristieken. Om deze reden is begonnen met een analyse van het gebied, feitelijk het samenbrengen en eenduidig presenteren van bestaande relevante informatie.

Daaraan toegevoegd is informatie over het recreatief functioneren, met name zoals die door de beheerders van de groengebieden zelf wordt ervaren. Ook brengen we beleid en ontwikkelingen in beeld die zowel voor beperkingen als kansen zorgen. In de volgende hoofdstukken beschrijven we hieruit de opgave en geven we nader invulling aan de kansen.

2.2 Ontstaan van het gebied en de regionale groenstructuur

De regio Kennemerland Zuid weerspiegelt feitelijk de dynamische ontwikkelingsgeschiedenis van de Nederlandse kust van de afgelopen 5000 jaar. Een gestaag stijgende zeespiegel heeft in dit gebied eerst een waddenondergrond neergelegd, bestaande uit kleiige platen en zandige kreken. In de Haarlammermeerpolder zijn deze nog in de bodem te herkennen. Vervolgens hebben zich op de vloedlijn lage zandwallen gevormd waarop bewoning plaatsvond, de oudste nog in het landschap zichtbaar als de strandwal met het dorp Spaarnwoude, en de jongere strandwal met daarop de stad Haarlem. De strandwallen hebben de afstroming van zoet water geremd waardoor zich een veenmoeras heeft gevormd,



dat na ontginning het huidige veenweidelandschap is geworden. Aan de noordzijde gebeurde dit niet, omdat hier een rivier in zee uitstroomde, het Oer-IJ. Het voormalige rivierdal is nu het gebied van de IJpolders en Wijkermeer, de rivier zelf is later getransformeerd tot het huidige Noordzeekanaal. De strandwallen en venige strandvlakten zijn in de middeleeuwen overstoven door nieuw zand, aangevoerd door een steeds verder stijgende zee, veel meer en veel hoger dan de oude strandwallen. Deze jonge duinen zijn door de mens vastgelegd door duinbossen en gebruikt voor kleinschalige akkerbouw en drinkwaterwinning en later voor de eerste dagrecreatie.

De afgelopen decennia is hard gebouwd om op deze interessante ondergrond een fantastische recreatieve groenstructuur te realiseren,



gebaseerd op de landschappelijke opbouw. Direct aan zee uiteraard het strand als de ultieme vrije ruimte, met meer recent een verdeling van meer intensieve tot meer rustige of zelfs natuurlijke stranden (1).

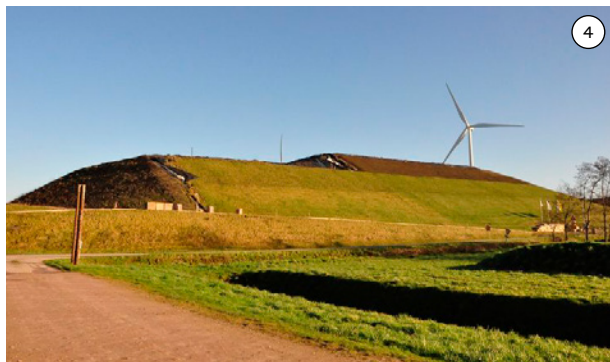
Daarachter het landschap van de jonge duinen met twee grote duingebieden, het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de Amsterdamse Waterleidingduinen (2). In de eerste is de waterwinfunctie afgebouwd, wat meer ruimte voor natuur, maar ook voor een breed scala aan recreatie heeft geboden. In de tweede biedt de waterwinfunctie in combinatie met natuur een uniek recreatief profiel gericht op rust en natuur. Achter de jonge duinen vinden we de strandwallen of oude duinen, met bossen als Leyduin en Elswout direct tegen de binnenduinstrand als locaties



Onderliggende landschappen en autonome ontwikkelingen



van zeer waardevolle cultuurhistorie, maar ook met de oude druk bezochte stadsparken als Haarlemmerhout (3) en Groenendaal los op de oude strandwallen. Daartussen gelegen de lage natte strandvlaktes, met daarin de oude Leidsche Trekvaart als hoofdinfrastructuur uit de 17e en 18e eeuw, met een aantal buitenplaatsen die nauwelijks recreatief toegankelijk zijn. In het noorden lagen de buitenplaatsen op de binnenduinrand, direct ook op de oude buitenflank van het Oer-IJ-dal of het latere Wijkermeer. Voorbeelden zijn Velserbeek, Waterland en Beekestijn, de laatste zeer veel gebruikt als recreatielandgoed en trouwlocatie. In datzelfde Wijkermeer, nu drooggelegd als IJ-polder, is in de jaren '60 het intensieve recreatiegebied Spaarnwoude aangelegd, met daarin grote heuvels met kunstwerken en voorzieningen als de skihal en openbare golfbaan.



Eenzelfde intensieve openbare inrichting is bij Halfweg in de Houtrakpolder aangelegd. Daartussen een extensief bosgebied dat velerlei transformaties ondergaat, zoals het Groene Schip (4) als multifunctioneel gronddepot, het Voedselbos en in het open gedeelte de Westhoffplas en het natte Oer-IJ-natuurgebied.

Daartussen de oude polder Spaarnwoude (5), een prachtig veenweidegebied met een oude veerverkaveling vanuit de oudste strandwal in het gebied, waarop het dorpje Spaarnwoude met zijn iconische kerkje. Enkele fietspaden ontsluiten dit gebied, maar feitelijk is er niet veel meer te doen dan het open landschap beleven. Deze polder wordt aan de westkant begrensd door de rivier de Liede en de Mooie Nel (6) als gezamenlijke uitstroom van het Spaarne, met aan



**De grotere bestaande groengebieden
en groengebieden in ontwikkeling in de
regio Kennemerland Zuid**

- Begrenzing groengebied
- Groengebied in ontwikkeling
- Landelijk gebied
- Stadsrand
- Spoorlijn
- Snelweg
- Knooppuntennetwerk wandel
- Knooppuntennetwerk fiets














de overzijde nog het veengebiedje bij Velserbeek, met enerzijds de druk gebruikte Westbroekplas en anderzijds het dorp Spaarndam met zijn 9 sluizen als cultuurhistorische attractie (7). Aan de zuidwestkant vormt de recreatieve Veerplas (8) bij de oostpoort van Haarlem de entree tot dit gebied, aan de zuidoostkant het dorp Halfweg. Verder is dit poldergebied naar het zuiden nauwelijks ontsloten. De ringvaart van de Haarlemmermeer vormt hier de grote barrière.

In die Haarlemmermeer groeit gestaag een groenstructuur van voornamelijk polderbossen, met graslanden, grote wateren en voorzien van bijzondere grondvormen zoals gekantelde kavels, grondribbels in park Buitenschot bij Schiphol (9) en Park 21 met haar opgetilde parkstructuur. De voortgang van deze ontwikkeling is echter beperkt,

zodat er nog een vrij onvolledige structuur ligt. Zo ook is de koppeling aan de kustzone nog beperkt en ook hier de barrière van de Ringvaart groot.



Huidige configuratie van woongebieden, recreatiegebieden en infrastructuur, met belangrijkste entrees, parkeerplaatsen, OV-knooppunten en fiets- en wandelnetwerken

-  Entree groengebied
-  Parkeerplaats
-  Treinstation
-  Spoorlijn
-  Snelweg
-  Knooppuntennetwerk wandel
-  Knooppuntennetwerk fiets
-  Mountainbikepad
-  Begrenzing groengebied
-  Toekomstig groengebied
-  Landelijk gebied



2.3 Bewoning en bereikbaarheid

De historische woongebieden liggen vooral op stabiele en voor overstroming veilige plaatsen, dus op de hoge gelegen strandwallen, aan de kust en in mindere mate aan dijken. Haarlem, Heemstede, Bennebroek en ook het dorp Spaarnwoude op de strandwallen, Zandvoort en IJmuiden direct aan de kust, en Spaarndam en Halfweg aan de oude IJ-dijken. Later zijn hier de ontginningsdorpen in de Haarlemmermeer bijgekomen. Vervolgens alle uitbreidingen vanuit de oude kernen richting de lagere strandvlaktes en polder- en broekgebieden en grote delen van de Haarlemmermeerpolder.

De beschreven groengebieden liggen veelal vrij direct tegen deze woongebieden aan. Uitzondering hierop vormen de grote duingebieden die feitelijk nog los liggen van de stedelijke band op de strandwal van Haarlem, met de strandvlaktes als gevarieerde zone daartussen. Dit geeft direct het belang van deze zone aan, met mogelijk een doorzetten en optimalisatie van recreatie en natuur, maar ook mogelijke verdere verstedelijking, en daarmee een strijd om de ruimte. Vanuit de andere steden en dorpen loopt in het algemeen

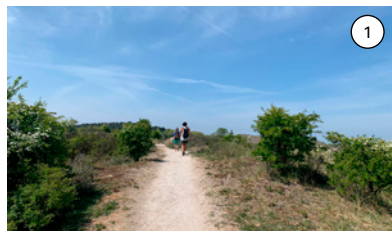
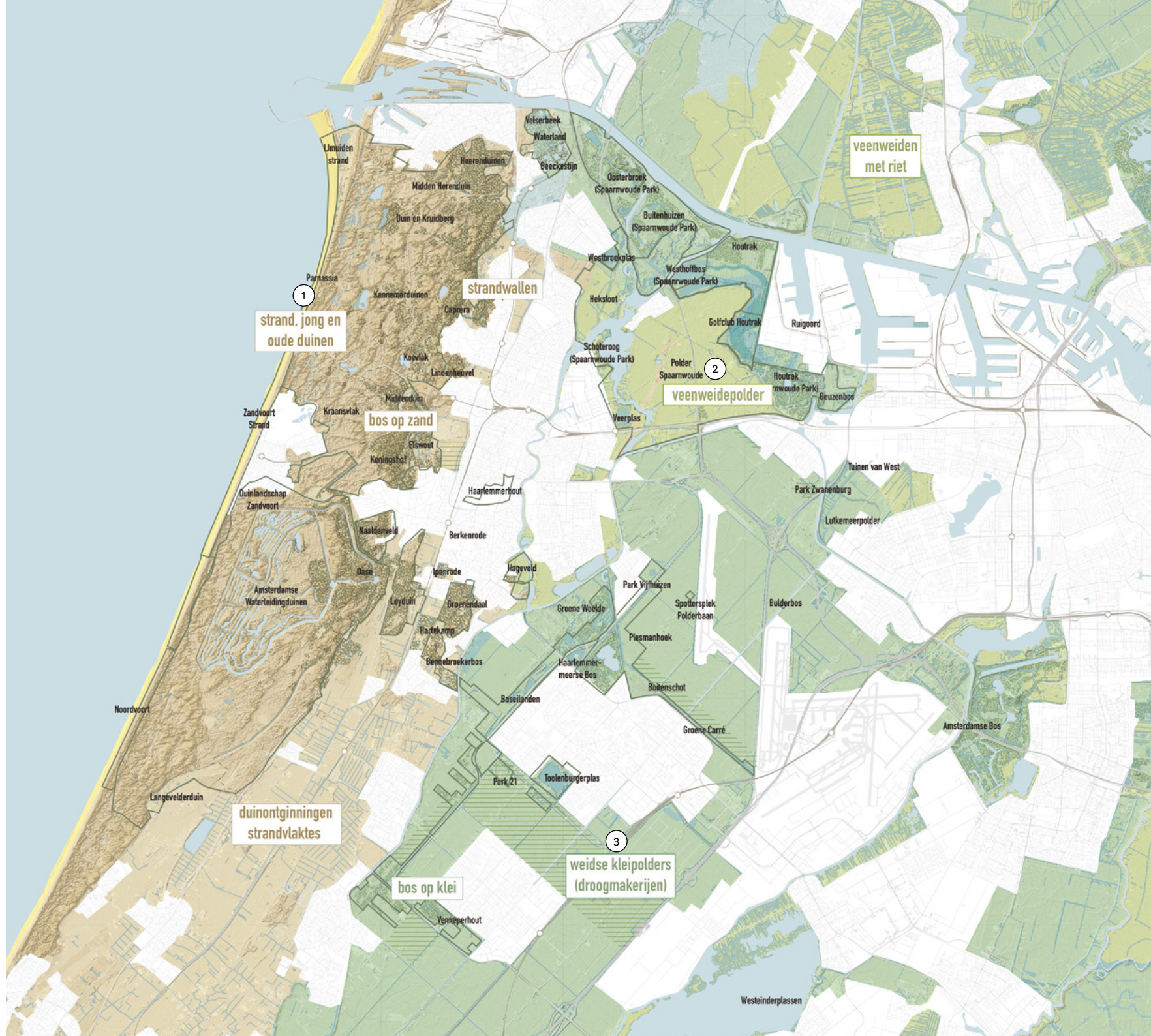
een padenstructuur direct naar de groengebieden toe, zowel voor fiets als voor wandelrecreatie. Optimalisatie van deze uitvalstructuur, met groene kwaliteit als 'groene dooradering' of 'fijnmazig ontsluiten', is een opgave voor alle gemeenten.

In het landelijk gebied bevindt zich zowel voor fietsers als wandelaars een uitgebreid knooppuntennetwerk (het 486 km lange wandelnetwerk van Zuid-Kennemerland is onlangs afgerond). Daarnaast wordt vanuit de provincie gewerkt aan snelfietsroutes, zoals van Amsterdam naar de kust. En dat is nodig, want de oost-westverbindingen zijn nog niet optimaal. De groengebieden zijn veelal goed per auto bereikbaar, maar hier ontstaan op piekdagen wel problemen. Er zijn vele parkeerplaatsen, maar in de binnenduinzone zijn die veelal gekoppeld aan verstopping en overlast in de zomermaanden.

In de regio ligt een vrij goed netwerk van spoorlijnen en treinstations. Deze liggen echter vaak op enige afstand van het groen. Ze functioneren daarmee niet optimaal als toegangspoort van de groengebieden. Een initiatief van de provincie als de 'Buitenpoorten'

functioneert pas optimaal als die verbinding met het groen goed gemaakt is, en er voorzieningen als horeca en een toilet aanwezig zijn. Hier speelt de vraag wie zou moeten bewegen - de entrees meer naar het groengebied, of het groengebied uitbreiden naar de toegangspoort. Deze laatste optie heeft de voorkeur, met meer recreatieve opvangcapaciteit en meer gradiëntnatuur als bijvangst.

De groengebieden in zand-, veen- en kleilandschappen hebben verschillende karakters en kwetsbaarheden met passende recreatiepotenties



1



2



3

2.4 Karakters en recreatieve betekenis van de verschillende landschappen

De geschetste variatie aan landschappen kennen een zeer gevarieerd karakter en behoorlijk verschillende recreatieve gebruiksmogelijkheden. Belangrijkste kenmerk van de hele regio is het samenstel van kust en binnenland. Zand, veen en klei zijn allen aanwezig, met ieder een eigen logische oorsprong en ieder met eigen landschappelijke expressie.

Ten eerste de **Zandlandschappen (1)**: het strand, de jonge duinen, en de oude duinen of strandwallen. Hier is het recreatief gebruik vooral dagje uitwaaien aan zee, strandtoerisme en horeca, fietsen, wandelen en vogelen in de duinen, cultuur snuiven bij monumenten en buitenplaatsen.

Daarachter de **Veenlandschappen (2)**: het veenweidegebied, de boerderijen en het vee, en de hoge wateren en rietmoerassen. Het recreatief gebruik is feitelijk beperkt tot fietsen over weggetjes en polderdijken, wandelen op boerenlandpaden, en vogels spotten. Veenweidegebied Spaarnwoude heeft daarbij een

opmerkelijke kwaliteit omdat hierin de oudste strandwal met het gelijknamige historische dorp en kerkje ligt opgesloten, maar recreatief is dit niet echt extra ontsloten of beter beleefbaar.

Verder weg de **Kleilandschappen (3)**: de Haarlemmermeerpolder en de IJpolders. Het recreatief gebruik is gevarieerder. Ook fietsen door de weidse polders, maar hier met als bijzonderheid het spotten van zeeschepen of vliegtuigen. Daarnaast echt ruimte voor intensievere recreatie zoals leisure, sport en zwemmen rond de plassen en in de robuuste kleibossen.

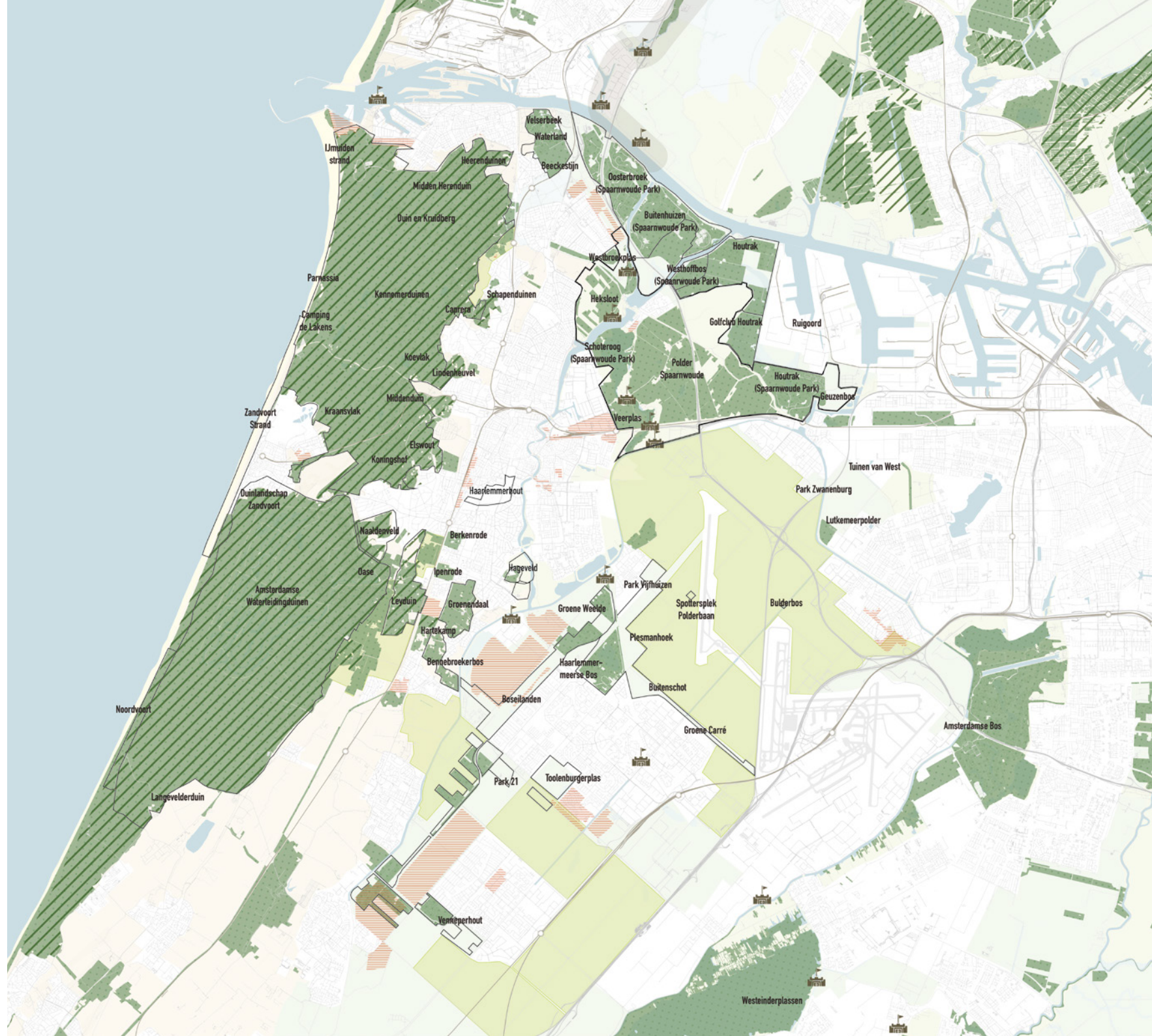
Match tussen recreatief gebruik en kwetsbaarheid van het landschap

Binnen deze drie landschappen liggen gebieden met verschillende kwetsbaarheden, op basis van ondergrond en op basis van ouderdom van de aanwezige natuur. Kortweg: het strand dynamisch en robuust, de duingebieden droog en kwetsbaar, de veenweidegebieden nat en kwetsbaar, en de poldergebieden gevarieerd maar robuust. Binnen de groengebieden zijn verschillende deelgebieden onderscheiden op basis van deze kwetsbaarheden, het beleid of het actuele gebruik. Soms is dit

geoperationaliseerd in een functionele zoning, maar vaak is de afstemming tussen kwetsbaarheid en gebruik verre van optimaal. Dit detailniveau van deelgebieden en deze zoning zijn relevant voor een goede invulling van de recreatieve opgave, nu en in de toekomst. In de volgende hoofdstukken gaan we hierop door.

Het grootste deel van de groengebieden in de regio valt onder beschermend natuur- en landschapsbeleid. Ook zijn er plannen voor nieuwe bouwlocaties, zowel binnenstedelijk als in het landelijk gebied

-  Begrenzing groengebied
-  Landelijk gebied
-  Natuurnetwerk Nederland (NNN)
-  Natura 2000
-  Fort (Stelling van Amsterdam)
-  Bouwlocatie (De Nieuwe Kaart van NL)
-  Woongebied



2.5 Natuur- en landschapsbeleid

De groengebieden zijn door verschillend beleid relatief goed beschermd. Zo worden via Natura 2000 de grote duingebieden beschermd tegen ongewenste ontwikkelingen. NNN (Natuurnetwerk Nederland) beschermt ook de groenstructuren in gebieden als Spaarnwoude en de Haarlemmermeer, en BPL tenslotte (Beschermd Provinciaal Landschap) beschermt bijzondere landschappen. Het monumentenbeleid via Unesco Werelderfgoed ten slotte beschermt structuren als de Stelling van Amsterdam, met alle forten, liniedijken, schootsvelden en inundatievlakken.

De bescherming van robuuste kleigebieden als Spaarnwoude Park door NNN is een Noord-Hollandse aanpak en heeft ook nadelen. Integratie van recreatieve voorzieningen zoals struin-, ruiter-, wandel- en fietspaden wordt daar tegengehouden door het beschermende beleid, waardoor optimalisatie van de recreatieve structuur vaak belemmerd wordt, terwijl het landschap hier juist robuuster is. Enige versoepeling van de regels zou een betere integratie van functies en daarmee het ook in

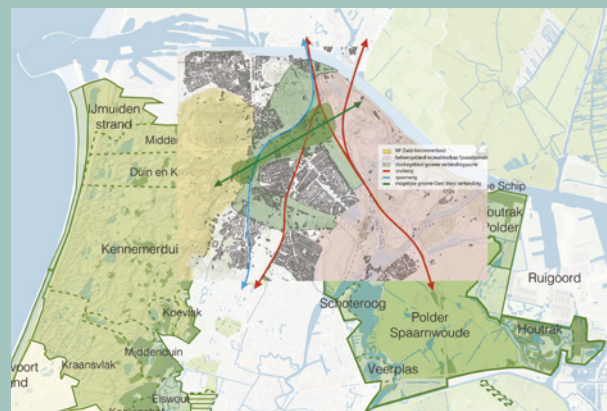
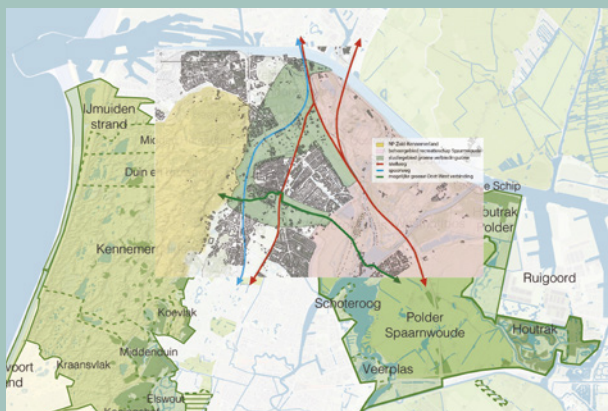
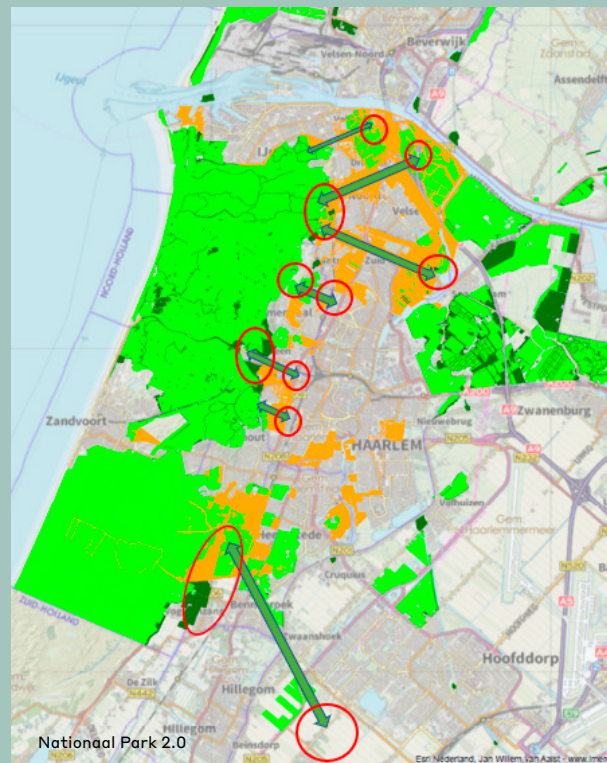
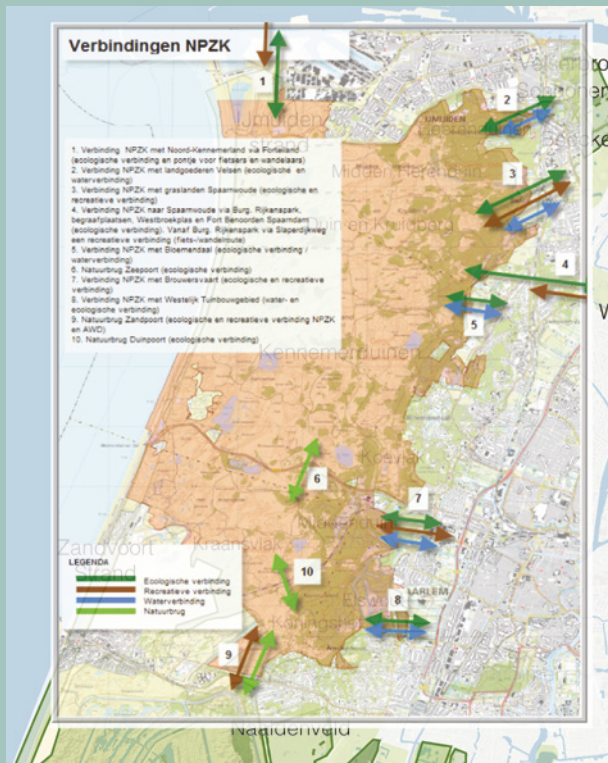
het beleid beoogde 'meervoudig ruimtegebruik' mogelijk maken.

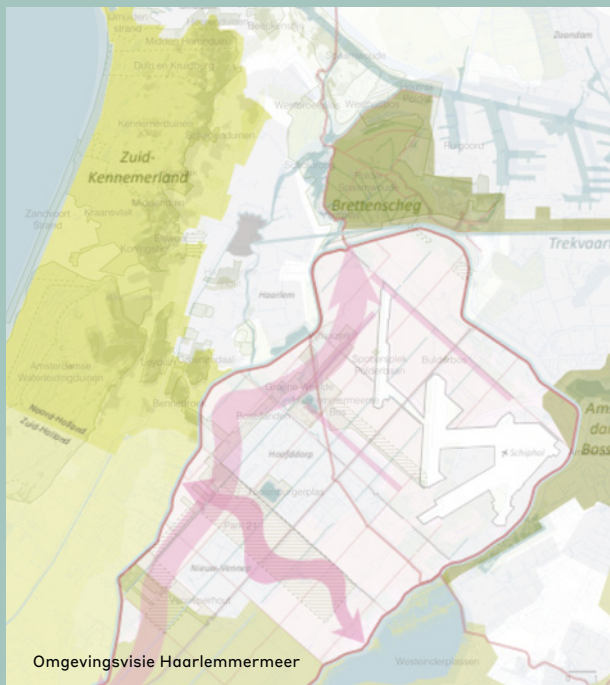
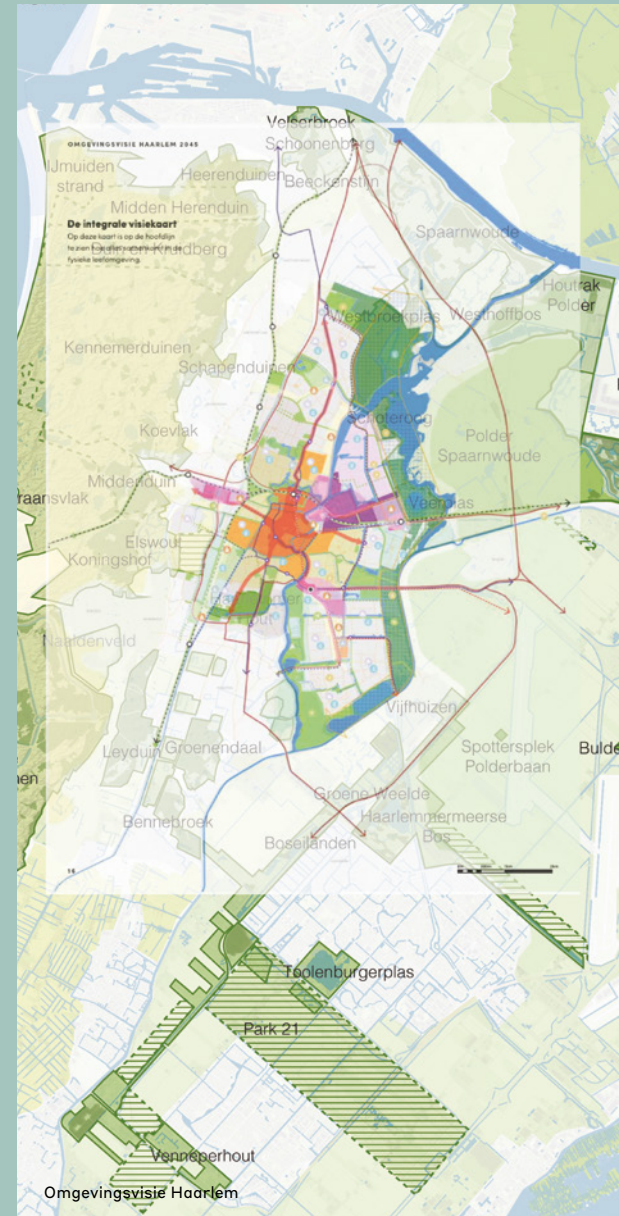
2.6 Ontwikkelingen en plannen

Aansluitend op de opmerkingen over kansrijke beleidsontwikkeling is relevant dat er op verschillende schaalniveaus ruimtelijke visies en plannen zijn opgesteld, zowel over nieuwbouwlocaties als de recreatiestructuur. Bij de uitbreiding van groengebieden is het belangrijk aan te sluiten bij deze plannen.

Het is in het kader van deze opdracht niet mogelijk geweest een volledige samenvatting van alle ruimtelijke plannen te geven, met hun status en planning. Wel hebben we de meest relevante op de regionale kaart geprojecteerd (zie volgende pagina's).

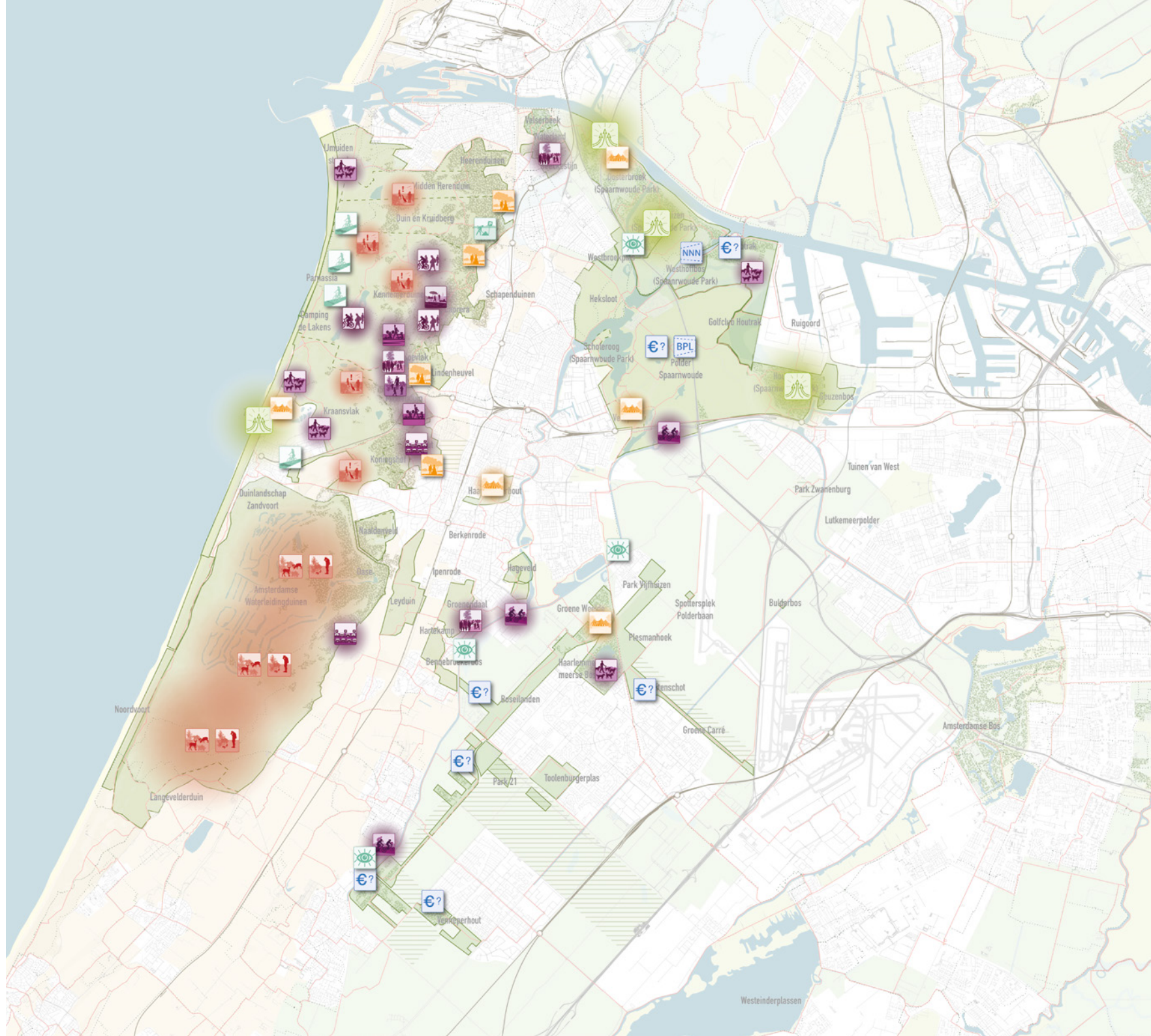
In de beschrijving van kansen voor recreatieve versterking haken we ten dele aan op deze plannen, door hieruit de belangrijkste lijnen of voorgestelde ontwikkelingen over te nemen.





Ervaren knelpunten voor recreatie en natuur, én plekken waar juist ruimte is voor meer recreatie

- Drukke**
- Te druk integraal (Koevlak)
 - Te druk rond plas (Oosterplas)
 - Te veel sportgroepen / bootcampers
 - Te druk fiets- en/of wandelpad
 - Teveel hondenuitlaatservices
 - Te druk parkeerterrein (vooral op piekdagen)
 - Te veel snelle racefietsers
 - Druk door BSO's
- Negatieve gevolgen voor natuur**
- Grote kans verstoring fauna
 - Veel natuurfotografie
 - Overbegroeiing door damherten
- Evenementen**
- Privé-evenementen (verzoeken)
 - Festivals en grote evenementen (verzoeken)
- Kwaliteit voorziening**
- Herinrichting parkeren
 - Te smal fietspad
 - Te nat wandel- en/of fietspad
 - Moeilijk vindbare entree
- Beperkingen beleid en budget**
- Beperking door begrenzing Natuurnetwerk Nederland
 - Beperking door begrenzing Bijzonder Provinciaal Landschap
 - Gebrek aan budget voor herinrichting en/of beheer
- Ruimte voor meer bezoekers**
- Ruimte voor meer bezoekers



2.7 Knelpunten en mogelijkheden

Deze paragraaf beschrijft de eerder genoemde knelpunten concreet, zoals deze door de deelnemers van het proces worden ervaren. In de kaart zijn op specifieke plekken alle opgehaalde knelpunten weergegeven in een icoon. De kleuren hiervan verwijzen naar een type knelpunt, zoals effecten van drukte of ontbrekende voorzieningen. Tevens is in de kaart aangegeven waar door de deelnemers in hun 'eigen' gebied juist nog ruimte gezien wordt voor meer recreatie en bezoekers.

De verschillende categorieën van knelpunten laten zien:

Drukke

Drukke wordt het meest ervaren in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, bij Beekestijn in Velsen, in Groenendaal in Heemstede, op de Ringdijk Haarlemmermeer en in het Haarlemmermeerse Bos. Deze wordt met name veroorzaakt door de vele mensen op de paden en soms door loslopende honden. Ook sportgroepjes nemen op momenten voor en na kantooruren veel ruimte in. De toenemende overlast is vaak toe te wijzen aan

verschillende gebruikersgroepen die tegelijkertijd willen recreëren, maar het gebied op een andere manier gebruiken. Enkele parkeerterreinen zijn bovendien op piekdagen erg vol. Nota bene: dit vraagt om andere vormen van mobiliteit en niet direct om uitbreiding parkeerterreinen.

Kwaliteit voorzieningen

In het duingebied wordt een ontoereikende kwaliteit van voorzieningen ervaren, vooral door natte paden of fietspaden waar ook wandelaars lopen, waardoor de recreatieve beleving niet optimaal is en er gedrang ontstaat.

Effect op natuur

Dit speelt concreet in het hele duingebied, met haar hoge natuurwaarde en kwetsbaarheid. Vooral de verstoring van fauna door drukte op paden of buiten de paden lopen waar dit niet mag en fauna dit niet gewend is. Het Nationaal Park heeft dit voor broedvogels indicatief onderzocht en de impact van het huidige recreatief gebruik is aanzienlijk. Maar ook de natuurschade door damherten in de Amsterdamse Waterleidingduinen is een gesignaleerd probleem. Uit onderzoek moet blijken

hoe groot de effecten van recreatie op de natuur werkelijk zijn.

Ontbreken beheergeld

Een groot knelpunt in groengebieden van Staatsbosbeheer is een tekort aan beheergelden. Dit gaat ten koste van onderhoud van voorzieningen en daarmee van de mogelijkheid om verschillende gebruikers goed te geleiden. Bijvoorbeeld bosbeheer of padonderhoud kan niet worden uitgevoerd, waardoor paden voor de veiligheid van de recreant worden afgesloten.

Natuurbescherming belemmert

De genoemde beschermende natuurwetgeving maakt maatregelen voor de opvang van meer recreanten feitelijk onmogelijk. Dit speelt vooral in Spaarnwoude Park. Een versoepeling hiervan, of spoepeler compensatiemogelijkheden zou veel problemen kunnen oplossen

Evenementen

Grote één- of meerdaagse publieksevenementen, of verzoeken daartoe, vinden naast geschikte robuuste poldergebieden ook vaak plaats aan de rand van kwetsbare gebieden in het



Westelijk tuinbouwgebied

duin of het veen. Licht- en geluidsoverlast en verkeerproblemen zijn hiervan de meest relevante knelpunten en ook het opstellen van een eenduidig en gezamenlijk beleid voor evenementen in natuurgebieden is van belang.

Naast knelpunten zijn er plaatselijk ook mogelijkheden en wordt er door sommige beheerders nadrukkelijk ruimte gezien voor meer recreanten in hun gebieden. Beheerders zijn voor het stimuleren van verplaatsing van activiteiten maar zien realisatie hiervan als uitdaging.

Sporten en evenementen

Hiervoor is op plekken in (de poldergedeelten van) Spaarnwoude Park fysiek nog meer ruimte voor recreatie dan op dit moment wordt gebruikt. Bij de ontwikkeling van Spaarnwoude Park is aan de hand van de leefstijlen gekeken welke doelgroep/evenement waar in het gebied past. Het veelzijdige park biedt daarmee voldoende potentie voor sporters, eventueel met toevoeging van faciliteiten. Wel is het genoemde natuurbeschermingsregime hierbij een belemmering om dit echt te organiseren of te faciliteren.

Wandelen

Enkele buitenplaatsen aan de Leidsche Trekvaart in Heemstede zijn fraai hersteld, maar worden door recreanten maar mondjesmaat benut. Mogelijk is de verspreide ligging en dus versnipperde recreatieve structuur hiervan de oorzaak.

Mogelijk kunnen deze kansen in het vervolgproces verder worden aangevuld.

2.8 Conclusies analyse

In dit hoofdstuk hebben we de regio Kennemerland Zuid grondig doorgespit. Een sterk landschappelijk samenhangende regio, met veel variatie en kansen, maar ook met de nodige knelpunten. Met name in het kwetsbare duingebied dicht bij de stedelijke concentraties is veel overlast van een te grote recreatiedruk. In de poldergebieden met robuuste groenstructuren is juist nog behoorlijke capaciteit, maar zit de natuurwetgeving en financiering in de weg. En ten slotte ontbreken er in de totale groenstructuur enkele schakels, zoals tussen Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Spaarnwoude, tussen Spaarnwoude en

Haarlemmermeer en over de Ringvaart

Haarlemmermeer. In de volgende hoofdstukken geven we meer invulling aan dit globale beeld.

In dit hoofdstuk vatten we de analyse (Hoofdstuk 2) samen, en vertalen we die naar opgaven voor de regio Kennemerland Zuid. We doen dit aan de hand van een vast format: eerst gaan we in op de sterke en zwakke punten van de huidige situatie, vervolgens formuleren we de opgave, en tot slot gaan we in op de betekenis en concrete maatregelen voor de regio Kennemerland Zuid.

We doen dit voor de thema's die gekoppeld zijn aan de handelingsperspectieven:

- Landschap en recreatieruimte
- Balans natuur en recreatie
- Kwaliteit en aanbod

In de volgende hoofdstukken (Hoofdstuk 4 Nieuwe recreatieruimte, Hoofdstuk 5 Recreatiezonering en Hoofdstuk 6 Kwaliteit) worden de hier opgenomen (opgesomde) concrete maatregelen in de regio Kennemerland Zuid verder toegelicht.

3.1 Landschap en recreatieruimte

ANALYSE

- De regio beschikt over grote en diverse landschappelijke kwaliteiten: van buitenplaatsen tot polders, van duinen en strand tot bossen en zwemplassen. Dit zorgt voor een aantrekkelijk en gezond woon- en vestigingsklimaat. Het geeft de inwoners veel mogelijkheden om af te wisselen tijdens het recreatieve bezoek, of tussen de bezoeken;
- Er is een mooie ruimtelijke verdeling van de groengebieden in de regio, ook dicht bij de steden en dorpen, hoewel de duurzame bereikbaar en verbondenheid (fiets en lopend) soms ontbreekt;
- Niet alle groene gebieden beschikken over recreatievoorzieningen of zijn toegankelijk voor recreatie
- Het tekort aan recreatieruimte in de regio wordt steeds groter, van 700-800 ha in 2021 naar ruim 1000 ha in 2040;
- Er zijn initiatieven voor nieuwe recreatieruimte: stadsranden Haarlem, Park 21, verbinding Spaarnwoude Park - Nationaal Park Zuid-Kennemerland en meer, evenals initiatieven voor groenblauwe begeleiding van de voordeur naar 'buiten';
- Echter, de realisatie van de plannen gaat langzaam - het ontbreekt het aan geld en urgentie.
- De meeste gebieden zijn niet bezig duurzame bereikbaarheid en CO2 footprint van het recreatieverkeer, hoewel binnenlands toerisme en recreatie een substantieel en groeiend deel vormt van de totale binnenlandse personenmobiliteit (bron: Ontwikkelperspectief recreatie en toerisme MRA, 2022)

OPGAVEN

Beter gebruik maken van de grote en diverse ruimtelijk kwaliteiten van de regio;

Vergroten recreatieruimte, met name voor recreatie vanuit huis;

Opvangen van de gevolgen van klimaatverandering: zuiniger omgaan met kwelwater, water bergen in het Noordzeekanaalgebied, noord-zuid georiënteerde klimaatcorridors aanleggen, meer dynamisch kustbeheer toepassen.

Werken aan fijnmazige recreatieve ontsluiting van woonwijken naar stadsranden, groengebieden passend bij de natuurkwaliteit

Urgentie organiseren en voldoende financiering voor aanleg en beheer.

Verminderen van de CO2 footprint van recreatieverkeer naar de gebieden

BETEKENIS VOOR DE REGIO

> Uitvoeren van lopende initiatieven voor recreatieruimte

> Stuivende duinen en vernatting duinvalleien benutten voor extensievere recreatie met natuurbeleving

> Benutten agrarische percelen in lage strandvlakten voor natte kwelnatuur met recreatie

> Inrichten delen van IJpolders als robuuste natte natuur voor waterberging en ruige natuurrecreatie

> Uitbreiden polderbossen aan de noord-westflank van de Haarlemmermeerpolder, mede als nieuwe recreatieruimte

> Polder Spaarnwoude beter geschikt maken voor landschapsrecreatie

> Versterken noord-zuid georiënteerde groenstructuren, inclusief recreatie, over het Noordzeekanaal als doorgaande klimaatcorridors

> Versterken van groenblauwe dooradering en parken in woongebieden, als begeleider van voordeur naar recreatief groengebied

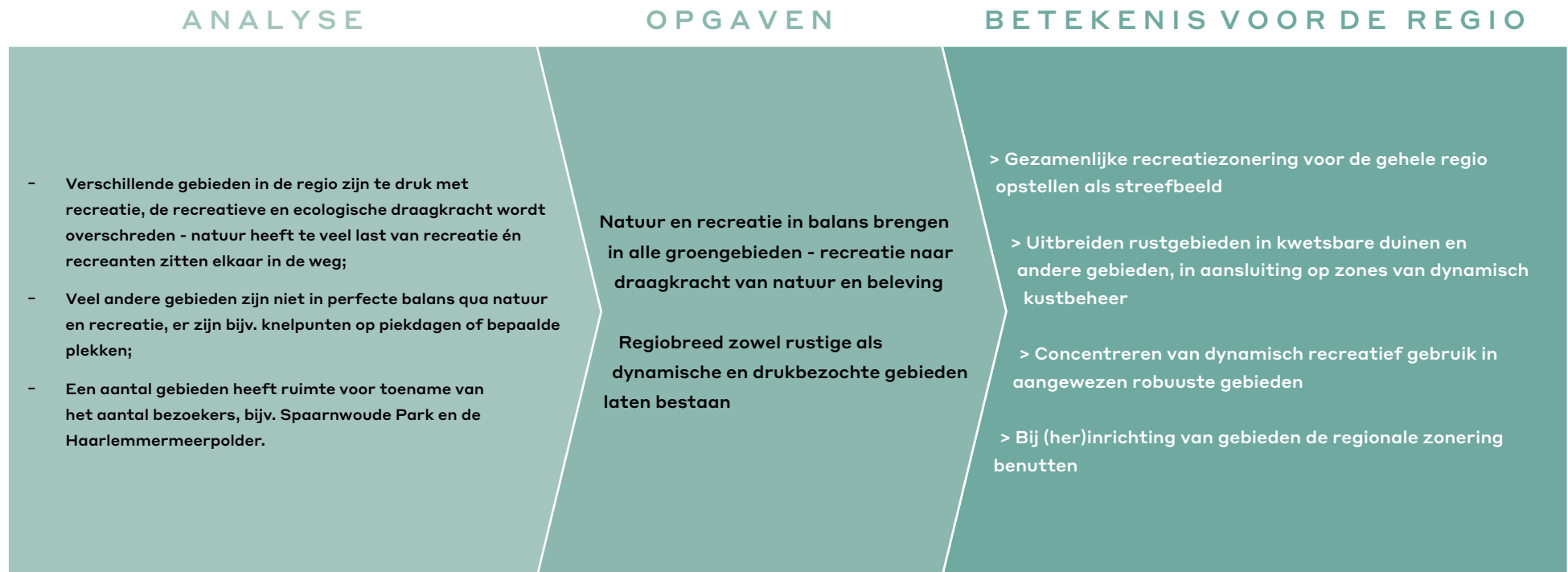
> Geplande fietsverbindingen met urgentie realiseren (bijv. Spaarnwoude Park - NPZK en Amsterdam - kust)

> Realiseren van fiets- en wandelverbindingen over de Ringvaart en heldere fietsroutes tussen binnenland en kust, met accenten op cultuurhistorische hotspots als Halfweg Rijnlandhuis en Spaarndam Sluizen

> Optimaliseren knooppuntenroutes (wandel en fiets) voor optimale recreatieve benutting van het landelijk gebied, en uitbouwen van themaroutes, zoals de 'Stellingroute', 'Buitenplaatsenroute', 'Oer-IJ-route' en 'Eetbare stadsrandenroute'

> Als regio nadenken hoe het recreatieve verkeer duurzamer kan worden, waaronder aansluiten van groen- en natuurbestemmingen op regionaal toekomstbeeld fiets

3.2 Balans natuur en recreatie



3.3 Aanbod en kwaliteit



Nieuwe ruimte voor recreatie

(handelingsperspectief Ruimte)

4

In dit hoofdstuk gaan we in op het eerste handelingsperspectief: Nieuwe ruimte voor recreatie. Deze ruimte is hard nodig vanwege het huidige tekort en de groeiende recreatievraag. Dit kan goed samengaan met opvangen van de gevolgen van klimaatverandering, en bijvoorbeeld ook het verminderen van de CO₂-uitstoot van recreatieverkeer. Om de ruimte voor recreatie te vergroten willen we beter gebruik maken van en inspelen op de ruimtelijke kwaliteiten van de regio, meer groen en natuur realiseren, en werken aan een fijnmazige ontsluiting van de woonkernen naar het groen, en verbindingen tussen de groengebieden.

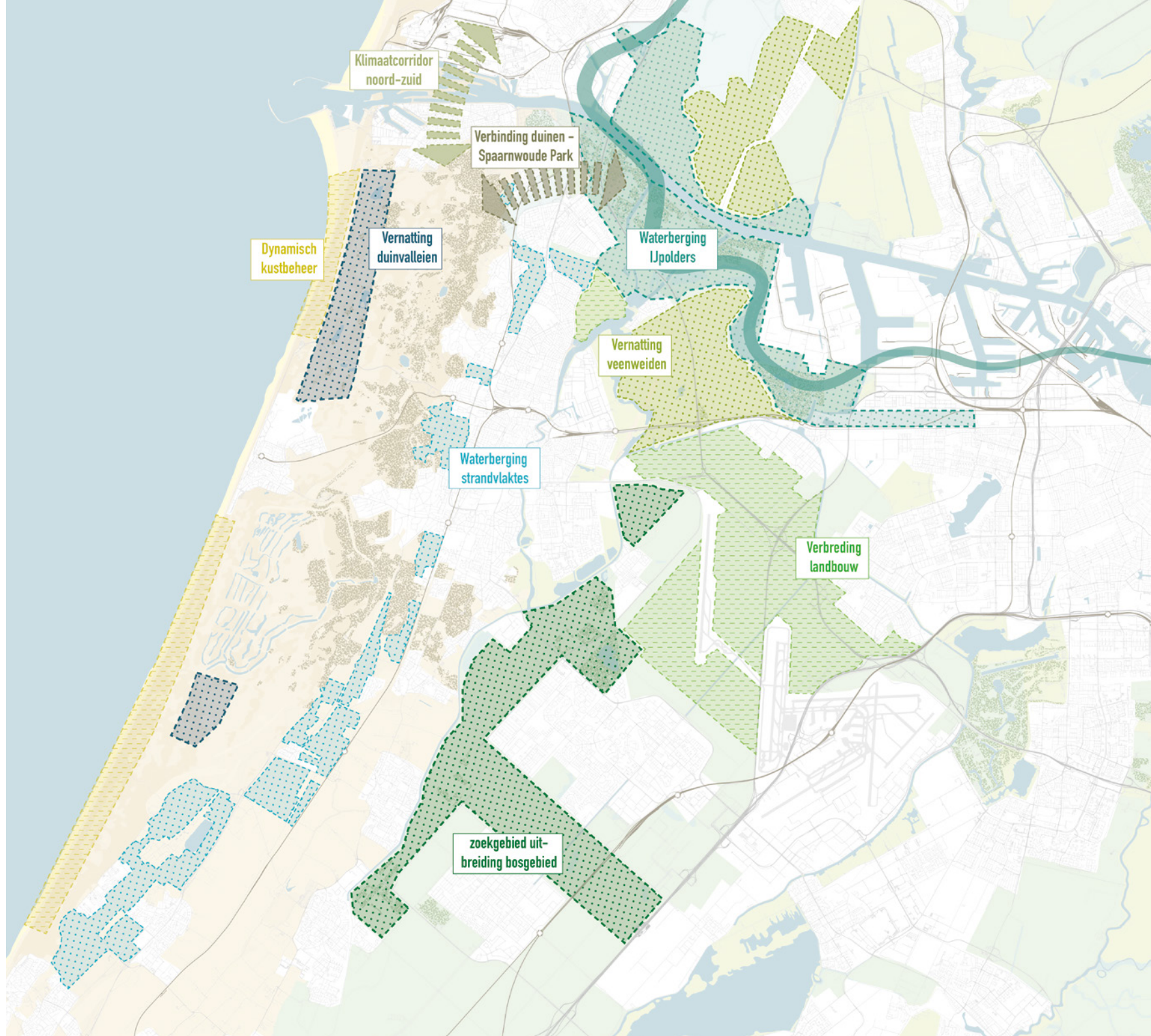
Als eerste gaan we in dit hoofdstuk kort in op de bestaande visies met ambities voor nieuwe natuur en recreatie (4.1). Daarna gaan we in op kansen voor versterking van recreatie vanuit landschappelijke opgaven en ontwikkelingen (4.2) en op kansen voor het realiseren van betere verbinding van de groenstructuur voor wandelen en fietsen (4.3)

4.1. Bestaande visies realiseren

We zijn niet de eersten die de ambitie noteren om Nieuwe ruimte te vinden voor recreatie. In hoofdstuk 2 is al melding gemaakt en een beeld gegeven van het grote aantal bestaande ruimtelijke visies en plannen in de regio wat betreft de groen- en recreatiestructuur. Het uitwerken van deze visies in plannen en het realiseren ervan is hard nodig. Echter, een groot aantal plannen stagneert in de uitvoering, vanwege gebrek aan urgentie en middelen. Dit voorliggende proces en document 'Regionaal bezoekersmanagement Kennemerland Zuid' kan mede stimulerend zijn om deze plannen in samenhang te zien, hier financiering bij te vinden, en concreet uit te voeren.

Op hoofdlijn hebben we de belangrijkste ingrediënten uit de plannen meegenomen in de kanskaart recreatieve versterking. Hierbij voegen we echter ook aanvullende kansen, zoals die vanuit recente landschappelijke opgaven en ontwikkelingen volgen.

Kansen voor landschapsversterking
om klimaatadaptatie, biodiversiteit en
recreatie gezamenlijk op te pakken



4.2 Kansen voor nieuwe recreatieruimte vanuit landschappelijke opgaven en ontwikkelingen

Versterking van het landschap, en bijvoorbeeld het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering, kunnen hand in hand gaan met meer ruimte en differentiatie in het recreatie-aanbod. Een kans om dit te doen ontstaat in de huidige beleidsontwikkeling rond het landelijk gebied. In het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), met een provinciale uitwerking in het PPLG, wordt gestreefd naar een geïntegreerde oplossing van een bundeling aan problemen in het landelijk gebied, zoals stikstof, verdroging, CO₂- uitstoot, biodiversiteitsverlies en bodemdaling. Provincie Noord-Holland neemt recreatie mee in haar PPLG als geïntegreerde functie.

Daarnaast biedt de nabije toekomst aanvullende kansen voor nieuwe recreatieruimte. De eerder geschetste landschappelijke structuur is namelijk de basis, maar is zeker geen gefixeerde situatie.

Verskillende ontwikkelingen zijn relevant en zullen landschappelijke situaties beïnvloeden,

direct of indirect via beleid, en recreatie kan hierop meeliften en Nieuwe ruimte vinden.

Zo zal zeespiegelstijging leiden tot sterkere kwel in de westelijke strandvlaktes, en tot meer brakke kwel via zandige kreekkruggen in de ondergrond van de Haarlemmermeerpolder. Dit levert een andere betekenis van deze gebieden op. Voor landbouw wordt gebruik in het algemeen lastiger. Voor natuur ontstaan juist bijzonderere omstandigheden. Nieuwe ruimte voor recreatie kan gevonden worden door deze in samenhang te ontwikkelen met de veranderde invulling van deze gebieden.

Daarnaast leidt het veranderende klimaat tot steeds hogere neerslagpieken en leidt bodemdaling aanvullend tot waterbergingsproblemen.

Dit speelt zeker in het 'boezemsysteem' Amsterdam-Rijnkanaal – Noordzeekanaal, waar door bebouwing zeer dicht op de waterlijn nauwelijks bergingsruimte is. Hier wordt gezocht naar bergingsgebied voor piekberging, bijv. in de IJpolders en de Wijkermeer. Een dergelijk bergings-wetland zou uitstekend gecombineerd kunnen worden met bijzondere recreatievormen.

Om onder andere de klimaatverandering te helpen remmen is beleid uitgeschreven voor toevoegen van meer bos, de Bossenstrategie van LNV, vertaald in de Bosvisie van de Provincie. Dit schrijft een toename van 10% meer bos voor. Wanneer dit in deze regio wordt ingezet kan het een forse versterking van de recreatiestructuur betekenen. Opschuiven van de klimaatgordels (15km/jaar!) vraagt bovendien om meer noord-zuid continuïteit van bossen, duinvegetaties en andere habitats. Ook dit biedt kansen en een extra motivatie om recreatieve structuren in deze richting uit te breiden.

Soms verdwijnt er ook recreatieruimte. Zo gaat de ontwikkeling van meer natuurlijke duinen, met een natuurlijk strand en stuivend kustbeheer, en de vernatting van duinvalleien, gepaard met minder toegankelijkheid voor recreanten. Maar de recreatieve beleving vanuit de randen wordt wel bijzonderder en kan door kijkhutten en dergelijke toch worden versterkt. Op deze manier wordt het recreatieve spectrum verbreed. Hierop komen we in de handelingsperspectieven balans en kwaliteit nader terug.

4.3 Verbindingen groenstructuur voor wandelen en fietsen

Met deze kansen voor nieuwe recreatieruimte kan de regionale recreatieve groenstructuur tot een sterker verbonden structuur worden gesmeed. Ontbrekende verbindingen, zoals tussen Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Spaarnwoude, en tussen Spaarnwoude en Haarlemmermeergroen kunnen worden ingevuld. Daarbinnen ontbreken ook nog de fysieke recreatieve verbindingen voor wandelen en fietsen. Deze zijn een essentieel en prioritair in het recreatie-aanbod, om de volgende redenen:

1. Een groot deel van de recreatieve activiteiten (tweederde tot driekwart) is route gebonden, of bestaat deels uit wandelen of fietsen of andere route gebonden activiteiten. Nieuwe wandel- en fietspaden zorgen dus direct voor meer opvangcapaciteit en voor uitbreiding van het recreatie-aanbod, terwijl het ruimtegebruik beperkt is.

2. Goede bereikbaarheid en verbondenheid van natuur- en recreatiegebieden, vanaf de voordeur tot de bestemming, draagt bij aan duurzaam vervoer en vermindering van de CO2 uitstoot van recreatieverkeer. Binnenlands toerisme en recreatie vormt namelijk een substantieel en groeiend deel van de totale binnenlandse personenmobiliteit (bron: Ontwikkelperspectief recreatie en toerisme MRA, 2022). Het is daarom belangrijk om bezig te zijn met het verminderen van de CO2-footprint van het recreatieverkeer. De regio zou samen kunnen inzetten op ontmoedigen van autogebruik en stimuleren van de fiets naar de bestaande gebieden.

3. Directe bereikbaarheid van groen en natuur vanaf de woning, zorgt ervoor dat mensen meer wandelen en fietsen. Fijnmazige ontsluiting van woonkernen, als begeleider van voordeur naar recreatief groengebied, draagt daardoor ook bij aan preventieve gezondheid.

Naast het realiseren van de reeds geplande fietsverbindingen, waaronder die van Spaarnwoude

Park naar Nationaal Park Zuid-Kennemerland, zien wij de volgende kansen voor verbindingen:

- Versterken van groenblauwe dooradering en parken in woongebieden en zo zorgen voor een fijnmazig netwerk van voordeur tot natuur- en recreatiegebied;
- Heldere fietsroutes tussen binnenland en kust, met accenten op cultuurhistorische hotspots als Halfweg Rijnlandhuis en Spaarndam Sluizen;
- Optimaliseren knooppuntenroutes (wandel en fiets) voor optimale recreatieve benutting van het landelijk gebied, en uitbouwen van themaroutes, zoals de 'Stellingroute', 'Buitenplaatsenroute', 'Oer-IJ-route' en 'Eetbare stadsrandenroute';
- Realiseren van fiets- en wandelverbindingen over de Ringvaart van de Haarlemmermeer, zowel in het noordwesten bij Haarlemmerliede, centraal bij Cruquius, als in het zuidwesten bij Bennebroek.

4.4 Conclusies en vervolg

Nieuwe ruimte voor recreatie is een belangrijk antwoord op de verhoogde recreatiedruk en behoefte. Veel plannen liggen klaar, maar de urgentie lijkt te gering om ze uit te voeren, beleidsmatige en financiële hobbels worden (hierdoor) nog te groot geacht.

Recente landschappelijk en beleidsmatige ontwikkelingen bieden echter aanleiding om deze hobbels te slechten en concreet nieuwe recreatieruimte te realiseren, als hoofddoel of geïntegreerd met andere doelen. Hiermee is dit handelingsperspectief kansrijk. Vooral nodig is aandacht, afstemming, (enige) ruimte en geld voor aanleg en beheer. In de volgende hoofdstukken wordt dit nader ingevuld vanuit de handelingsperspectieven balans en kwaliteit.

Regionale zonerings

(handelingsperspectief Balans)

5

In dit hoofdstuk gaan we in op het handelingsperspectief "Versterken balans tussen natuur en recreatie". we doen dit aan de hand van een regionale recreatiezonering.

5.1 Wat is recreatiezonering?

Recreatiezonering voor balans

Zoals eerder benoemd is een van de handelingsperspectieven voor natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland het in balans brengen van recreatie en natuur.

Recreatiezonering is een hulpmiddel om recreatief gebruik van een gebied in overeenstemming te brengen met de gewenste recreatieve betekenis en ecologische draagkracht. Het is ook een middel om het juiste recreatief gebruik op de juiste plek te krijgen. Zonerings is geen doel op zich en natuur en recreatie zijn geen gescheiden werelden. Zonerings helpt om middelen effectief in te zetten, spanningen tussen natuur en recreatie te voorkomen en om elke natuurgenieter de beleving te geven waar hij naar op zoek is.

Daarnaast kan zonerings ook van toepassing zijn op de (toeristisch-recreatieve) benutting van erfgoed

in de regio. Zonerings kan ingezet worden om naast natuur ook kwetsbaar erfgoed te beschermen.

Hoe wordt recreatiezonering toegepast?

Een gebied wordt ingedeeld in zones, gebaseerd op de functie en kenmerken. Het gewenste recreatieve gebruik per zone is gebaseerd op de (a) biotische kenmerken, de ecologische betekenis en potentie, de inrichting en het huidige recreatieve gebruik en de ligging.

Recreatiezonering in regio Kennemerland Zuid

De zonerings voor Kennemerland Zuid geeft de gezamenlijke regionale visie weer op hoe we de recreatieve druk in de regio willen spreiden. Het geeft een beeld van de wenselijke indeling in zones en het bijpassende recreatieve gebruik. De zonerings is geen in beton gegoten systeem. Het moet de verschillende beheerders van groene natuur-, park- en recreatiegebieden helpen bij het managen van recreatief gebruik in de regio. De zonerings voor Kennemerland Zuid is een hulpmiddel voor terreinbeheerders en gemeenten om met elkaar in gesprek te gaan over het spreiden en geleiden van de (toenemende en veranderende) recreatieve druk in de regio. De zonerings kan

terreinbeheerders en gemeenten helpen bij het inrichten van nieuwe gebieden of het herinrichten van bestaande gebieden. De zonering geeft inzicht in het gewenste gebruik en de voorzieningen die daarbij passen.

5.2 Recreatiezones in regio Kennemerland Zuid

Komen tot een regionale zonering

We zijn voor Kennemerland Zuid tot een regionale zonering gekomen met vijf verschillende zones, rekening houdend met de variatie aan groengebieden binnen de regio: van puur recreatief tot zeer kwetsbare natuur. We hebben hierbij andere voorbeelden van recreatiezonering geraadpleegd, zoals die door verschillende beheerders gebruikt worden. De vijf verschillende zones zijn hierna uitgelegd met behulp van figuren en een schema. Elke zone wordt gekenmerkt door een eigen specifieke mix van natuurwaarden en recreatief gebruik. We maken bij de zonering onderscheid tussen natuurlandschappen en andere groene gebieden, zoals recreatieterreinen, parken in de stadsranden en het landelijk gebied.

Vijf zones voor de regio zijn:

- A. Dynamisch ontvangstgebied
- B. Ontvangstgebied in natuurlandschap
- C. Gemoedelijke recreatie in het groen
- C.* Verbindende stadsrand
- C.** Recreatie in landelijk gebied
- D. Gemoedelijke recreatie in kwetsbare natuur
- E. Natuurkern
- E.* (deels) Afgesloten gebied

In de zoneringskaart verderop in dit hoofdstuk is een overzicht van de verschillende groengebieden in de regio te zien. Daarin is de zonering toegepast zoals deze nu ten dele functioneert.

Mix van recreatie en natuur



Landschap & bodem

robuuste natuur op klei

kwetsbare natuur op zand

Type recreatie

natuurinclusieve recreatie
intensieve recreatie

recreatie-inclusieve natuur
extensieve recreatie

Voorstel zonerings

A

B

C + C* + C**

D

E + E*

dynamisch
ontvangst-
gebied

ontvangst-
gebied in
natuurlandschap

gemoedelijke
recreatie
in het groen

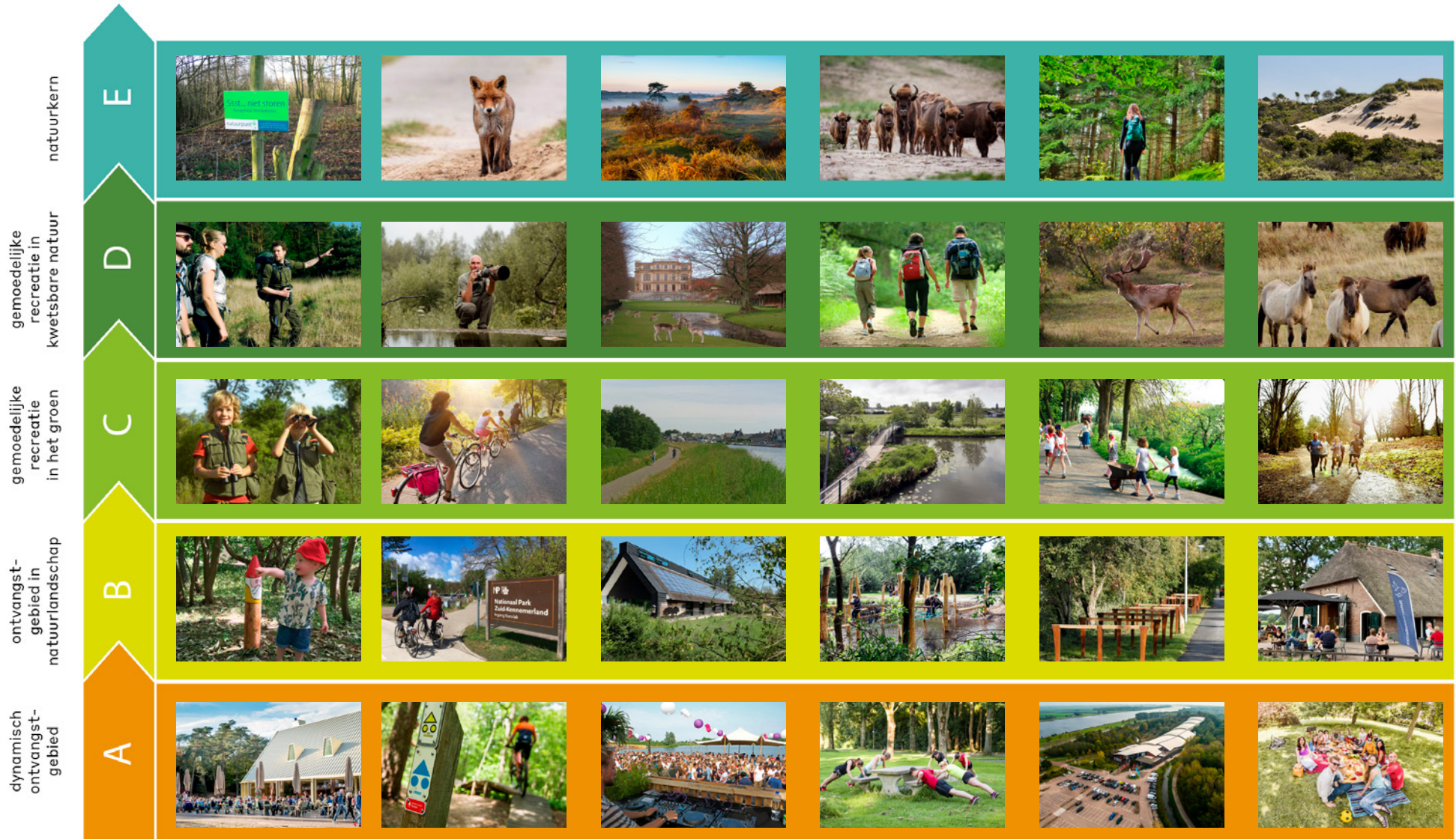
gemoedelijke
recreatie in
kwetsbare natuur

natuurkern

C* recreatie in landelijk gebied
C** verbindende stadsrand
E* (deels) afgesloten gebied



Recreatiezonering voor Kennemerland Zuid



Sfeerbeelden per recreatiezone

5.3 Zonerings Toolkit in wording

Om een beeld te vormen van elke zone hebben we een zonerings toolkit opgesteld. Deze

zonerings toolkit is een eerste opzet en kan gezien worden als het startpunt voor de verdere uitwerking van recreatiezonerings in de regio. Deze toolkit is dus nog niet in beton gegoten en zal

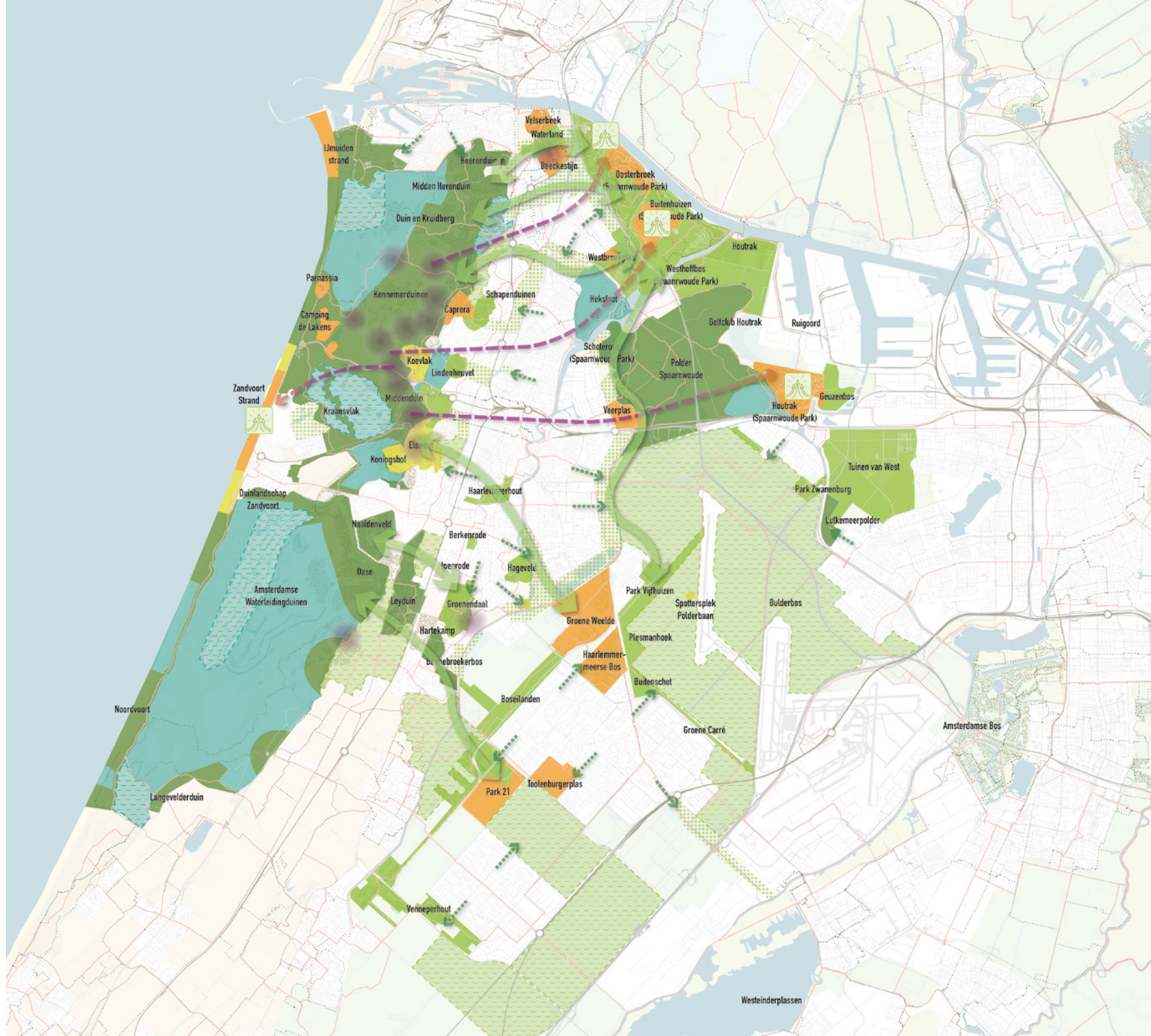
verder ontwikkeld en uitgewerkt moeten worden. Het vormt echter wel een goed eerste overzicht van het type activiteiten en gebied dat in de verschillende zones past.

Zone	Zone A: Ontvangstgebied dynamisch	Zone B: Ontvangstgebied in natuurlandschap	Zone C: Gemoedelijke recreatie in het groen, stadsrand, agrarisch gebied	Zone D: Gemoedelijke recreatie in kwetsbare natuur	Zone E: Natuurkern
Karakteristiek	Poortgebied	<ul style="list-style-type: none"> Poortgebied Groene etalage 	Rustige routegebonden recreatie en sport	<ul style="list-style-type: none"> (relatieve) Stille, rustgebied natuur Rustige recreatie 	<ul style="list-style-type: none"> Natuurkern Zeer rustige recreatie
Openstelling	Jaarrond open	Jaarrond open	Jaarrond open	Jaarrond open	Deels of tijdelijk afgesloten (bijv. in broedseizoen)
Evenementen	Grote evenementen	Kleine evenementen	<ul style="list-style-type: none"> Doorgangsg gebied routegebonden (sport)evenementen Kleine evenementen 	Beperkt kleine evenementen	Geen
Motief recreatie	<ul style="list-style-type: none"> Gezelligheid Eropuit Beweging Sport Kinderactiviteiten 	<ul style="list-style-type: none"> Beweging Sport Natuurbeleving Eropuit 	<ul style="list-style-type: none"> Natuurbeleving Beweging 	<ul style="list-style-type: none"> Natuurbeleving 	<ul style="list-style-type: none"> Volledig opgaan in de natuur
Buiten wegen en paden?	Ja	Alleen aangegeven zones, bijv. speelzone	Alleen aangegeven zones, bijv. speelzone	Nee, uitzonderingen daargelaten	Nee, uitzonderingen daargelaten
Padendichtheid	Zeer hoog	Hoog	Middel	Laag	Zeer laag
Voorbeeld	<ul style="list-style-type: none"> Velsen Snowworld Veerplas West 	<ul style="list-style-type: none"> Koevlak / Het Wed zuiderlijk strand Zandvoort 	<ul style="list-style-type: none"> Boseilanden Poelbroekpark Houtrak 	<ul style="list-style-type: none"> Heerenduinen Oase 	<ul style="list-style-type: none"> Amsterdamse Waterleidingduinen Kraansvlak

Zone	Zone A: Ontvangstgebied dynamisch	Zone B: Ontvangstgebied in natuurlandschap	Zone C: Gemoedelijke recreatie in het groen, stads- rand, agrarisch gebied	Zone D: Gemoedelijke recreatie in kwetsbare natuur	Zone E: Natuurkern
Wandelen/fietsen	X	X	X	X	X
Groepsactiviteiten	X	X (beperkt)	X	X (begeleid en beperkt)	alleen excursies
Horeca	X	X	X	X (klein aan de rand)	
Paardrijden	X	X	X	X	
Sporten individueel	X	X	X	X	
Parkeerplaatsen	X	X	X		
Mountainbiken	X		X		
Ontmoeten/spelen	X	X	X		
Sportvoorzieningen	X	X	X		
Bezoekerscentrum	X	X			
(natuur)speeltuin	X	X	X		
Natuurspelen zonder toestellen	X	X	X	X	
Grotere leisure- voorzieningen	X		X		
Natuurexcursies	X	X	X	X	X (met boswachter)
Hondenloopgebied (waar aangegeven)	X	X	X		
Honden aangelijnd	X	X	X		
Honden niet toegestaan				X	X

De zonerings toegepast op Kennemerland Zuid, zoals deze nu functioneert.

De pijlen geven kansen weer voor de zonerings, die regionaal bezoekersmanagement zou kunnen brengen - het verleggen van drukte en het realiseren van verbindingen.



Op de kaart zien we het overzicht van de groengebieden in de regio Kennemerland Zuid. We zien aan de kleur van de gebieden hoe de gebieden zich tot elkaar verhouden. Dit is de regionale zonering van groengebieden zoals deze nu functioneert, aangeduid met de zones A tot en met E.

Daaroverheen zien we pijlen. De verschillende pijlen geven aan wat er nodig is om tot de gewenste zonering te komen nu en in de toekomst wanneer de recreatieve vraag verder toeneemt. Het nieuwe wensbeeld voor de zonering staat op pagina 64.

De paarse pijlen gaan over het spreiden van gebruikers van de ene zone naar de andere. Een aantal gebieden, bijvoorbeeld delen van de Kennemerduinen, Middenduin en Beeckestijn, zijn op momenten te druk en/of hebben niet de recreatie die past bij het gebied. De pijlen geven aan dat we die bezoekersstromen (deels) willen ombuigen naar andere gebieden, bijvoorbeeld door deze gebieden anders in te richten en informatie en communicatie-acties.

Ook zijn er de verbindingen tussen de groengebieden, de groene pijlen. Door deze verbindingen ontstaat er een meer complete regionale groenstructuur, waarin meer recreanten opgevangen kunnen worden.

Als derde is er de fijnmazige ontsluiting voor wandelaars en fietsers vanuit de woonkernen naar de groengebieden. Deze ontsluiting zorgt ervoor dat meer mensen wandelend of fietsend naar 'buiten' kunnen (in plaats van met de auto). Ook draagt dit bij aan meer recreatieruimte en een gezonde leefomgeving.



5.4 Conclusies en vervolg

Met elkaar in gesprek over recreatief gebruik

De zonering helpt beheerders, gemeenten en andere partijen om met terreinbeheerders in gesprek te gaan over een initiatief of een bepaald gebruik dat ergens wel of niet goed past.

Op dit moment komt de gewenste en meest passende zonering nog niet volledig overeen met hoe de gebieden in de regio op dit moment zijn ingericht en functioneren. Dit betekent dat er gebruikers die bijvoorbeeld in zone B of D niet goed passen naar een zone A of C gespreid kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan sportgroepen in de zones B, D en E. Door met hen in gesprek te gaan, en de juiste faciliteiten te realiseren, kunnen zij beter opgevangen worden in zones A of C, bijvoorbeeld in Spaarnwoude, of de stadsranden. Iets vergelijkbaars gaat op voor de hondenuitlaat services die gebruik willen maken van de gebieden in de regio, ook voor hen kunnen betere voorzieningen gerealiseerd worden in zones A of C.

Gebieden herinrichten, passend bij zonering

Sommige gebieden hebben op dit moment een recreatief gebruik dat knelpunten veroorzaakt, zoals verstoring van de natuur of recreanten

onderling. Er kan dan aanleiding zijn om de gebieden aan te passen, zodat ze het recreatief gebruik beter aansluit bij de gewenste zonering. Andersom is het zo dat wanneer bestaande natuur- en recreatiegebieden heringericht worden, aan de hand van de zonering de gebieden nog beter toegerust kunnen worden op het gewenste recreatieve gebruik. Tevens kan kwetsbaar erfgoed en natuur beschermd worden door deze zonering. De voorzieningen worden zo steeds beter met de zonering in overeenstemming gebracht. Inzicht in de reisbereidheid van recreanten en de verzorgingsgebieden van verschillende terreinen (lokaal, bovenlokaal en regionaal) is hierbij van belang. Wanneer nieuw groen wordt gerealiseerd of ingericht, kan de zonering behulpzaam zijn om het nieuwe gebied een goede plek te geven in het grotere regionale plaatje.

Voldoende geld voor realisatie van gewenste zonering (met name dynamische ontvangstgebieden)

Een aantal gebieden, bijvoorbeeld ontvangstgebieden die onderdeel zijn van Spaarnwoude Park, moeten de komende tijd heringericht worden om invulling te geven aan de zonering. Het gaat dan om de dynamische ontvangstgebieden,

waarvoor bijvoorbeeld nieuwe en beter passende voorzieningen nodig zijn om deze goed te laten functioneren. Er zijn door het recreatieschap al plannen gemaakt hiervoor. Echter ontbreekt op dit moment het geld voor de investeringen in deze gebieden. Voor het slagen van de zonering is het belangrijk dat er voldoende geld komt voor de beoogde herinrichtingsplannen. Mogelijk zijn er ook andere gebieden waarvoor dit geldt.

Communicatie en informatievoorziening in overeenstemming brengen met de zonering

Bezoekers zullen in bepaalde zones activiteiten beter wel of niet kunnen doen. Het is daarom in de communicatie (online, bewegwijzering, plattegronden, etc.) van belang dat het helder is welke activiteiten waar mogen of het beste passen. Daarop aansluitend is het belangrijk om bezoekers te verleiden naar de plek te gaan die voor hen interessant is en het beste past. Op die manier komen gebruikers zoals bijvoorbeeld sportgroepen en hondeneigenaren en uitlaatservices in het juiste gebied terecht, en kan overlast worden verminderd. In het hoofdstuk Leefstijlen (Hoofdstuk 6) wordt verder ingegaan op de verschillende gebruikersgroepen en de sturing daarvan.

Zoals eerder genoemd is het belangrijk om de juiste bezoeker op de juiste plek te krijgen. Het is daarom relevant om te weten met welke motivatie de recreant een natuurgebied bezoekt en wat zijn voorkeuren zijn. Om de verschillende typen bezoekers te segmenteren maken we gebruik van de leefstijlvinder.

6.1 Wat is de leefstijlvinder?

De nieuwe doelgroepen

De leefstijlvinder is een nieuwe manier om doelgroepen te segmenteren voor recreatie en vrije tijd. Naast demografische gegevens wordt ook gekeken naar psychologische en sociologische elementen. Hiermee ontstaat inzicht in behoeften en drijfveren, onder meer in relatie tot vrije tijd en vakantie. De leefstijlvinder is een samenwerking van verschillende provincies en Market Response. Het model is gebaseerd op uitgebreid onderzoek en het BSR-model: een bekende standaard op het gebied van psychografische en sociologische leefstijlsegmentatie.

Er zijn 7 leefstijlen, elk met andere wensen en gedrag rondom hun vrije tijd en vakantie.

Daarnaast is er een speciale natuurtoolkit ontwikkeld waar voor elke leefstijl beschreven is welk type natuur zij aantrekkelijk vinden en wat ze het liefst in de natuur doen (bron: leefstijlvinder). Meer informatie is te vinden op de leefstijlvinder en de natuurtoolkit.

Waarom gebruiken we de leefstijlvinder?

Verschillende leefstijlen hebben verschillende voorkeuren, bijvoorbeeld voor het type landschap en de voorzieningen. Zo is er één leefstijl die qua landschap specifiek aanslaat op duinen (Inzichtzoeker), en wil de Stijlzoeker graag naar zee of bos, maar is hij ook blij met functioneel (polder)bos. Sommige leefstijlgroepen vinden de voorzieningen zoals horeca heel belangrijk (plezierzoeker bijv.), terwijl anderen dat juist onaantrekkelijk vinden. Deze inzichten laten zien dat de ene plek beter aansluit op de wensen en behoeften van een recreant, dan de andere plek.

Op en bepaalde plek, of in een deelgebied, hoeven niet alle leefstijlen tegelijk opgevangen te worden. Door te kiezen, kan een beheerder aanbod en vraag beter op elkaar afstemmen. De leefstijlvinder is daarmee een hulpmiddel voor de

kwaliteitsdimensie van het aanbod, wat aansluit bij 1 van de 5 handelingsperspectieven zoals genoemd in het rapport 'natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland'. De Leefstijlvinder helpt bij:

- **Focus bij het (her)inrichten van een groen- of natuurgebied.** Door de leefstijlvinder te gebruiken in de analyse van vraag en aanbod, ontstaat inzicht in waarom bepaalde plekken juist wel of niet interessant voor een bepaalde leefstijl. Ook wordt duidelijker welke leefstijlen juist wel of niet komen, en voor welke leefstijlen juist minder aantrekkelijk aanbod is. Dit inzicht is zeer bruikbaar bij het kiezen van een doelgroep voor het (op)nieuw inrichten van een gebied.
- **Hulp bij het programmeren van activiteiten.** In veel groen- en natuurgebieden worden activiteiten georganiseerd. Als het gaat om activiteiten en evenementen zien we de nodige verschillen tussen te leefstijlen. Zo houdt de Stijlzoeker van exclusievere activiteiten en van sportevenementen, en de Harmoniezoeker van knusse kleinschalige activiteiten waar ze actief kunnen meedoen.

Bereiken van de gewenste leefstijl

Aan de leefstijlvinder is veel informatie gekoppeld over mediagebruik en hoe zij een dagje weg of vrijetijdsactiviteit plannen. Dit helpt om de communicatie en informatievoorziening over recreatie- en natuuraanbod bij de gewenste doelgroep te krijgen. Zo gebruikt de Avontuurzoeker veel YouTube, en kan de inzichtzoeker het makkelijkst bereikt worden via radio 1 en 2, de publieke omroep en evt. LinkedIn.

6.2 De zeven leefstijlen toegelicht

Om een beeld te krijgen van de 7 leefstijlen en hun wensen rondom natuur en vrijetijd zijn hier de zeven leefstijlen verder toegelicht:

Verbindingszoeker

Verbindingszoeker

Wie zijn ze?

- Behulpzame, evenwichtige mensen, geïnteresseerd in anderen

Wat betekent vrije tijd?

- Tijd om op nuttige manier gebruiken
- In te zetten voor een ander, vrijwilligerswerk of vereniging
- Culturele interesse
- Tijd voor vrienden en familie

Natuur

- Natuurlijk bos en heide. Ook riviernatuur en uiterwaarden, cultuurlandschap, dorps-landschap, veenweidegebied en open agrarisch
- Gaat vaak de natuur in
- Fan van wandelen en fietsen, onverharde paden
- Genieten van de natuur, van de gezonde en frisse buitenlucht
- Vogelspotten, natuurspeelbos, rustige waterrecreatie
- Aanwezigheid routes prettig maar niet noodzakelijk

Hoe zien ze eruit?

- Vaak 55 jaar en ouder
- Veel empty nesters



Rustzoeker

Rustzoeker

Wie zijn ze?

- Kalm, bedachtzaam, behulpzaam en zachtmoedig
- Rust en regelmaat, vertrouwde omgeving

Wat betekent vrije tijd?

- Tot rust komen
- Niet ver weg, geen nieuwe dingen of veel andere mensen
- Genieten van rust en stilte en de kleine dingen



Avontuurzoeker

Avontuurzoeker

Wie zijn ze?

- Creatief, eigenwijs, geïnteresseerd in anderen
- Ondernemend
- Lekker om eigen gang te gaan
- Niet erg om alleen te zijn

Wat betekent vrije tijd?

- Zelfontwikkeling, nieuwe dingen beleven, creatief bezig te zijn
- Culturele activiteiten, cursus, vrijwilligerswerk
- Naar buiten: outdoor avontuur, wandelen, strand, etc.

Natuur

- Alles behalve functioneel bos. *Omvangrijke gebieden, ongereptheid & wildernis*
- Avonturen beleven, nieuwe plekken ontdekken
- Wildernis en geen/onverharde paden aantrekkelijk
- Themaroute, georganiseerde sportieve outdoor activiteiten, culturele activiteiten
- Veel voorzieningen is minder aantrekkelijk

Hoe zien ze eruit?

- Relatief vaak
 - Jongeren tot 19 jaar
 - Alleenstaanden



Plezierzoeker

Wie zijn ze?

- Spontaan, vrolijk en gezellig
- Uitdaging, uniek zijn en succes in het leven
- Liefst mensen om zich heen

Wat betekent vrije tijd?

- Leuke dingen doen
- Festival of evenement bezoeken, feesten, pretpark, bioscoop, escaperoom
- Gezelligheid en plezier

Natuur

- Neutraal. Open agrarisch minder aantrekkelijk
- Tijd in natuur is tijd voor gezelligheid met vrienden en familie
- Plezier hebben, nieuwe plekken ontdekken, avonturen beleven
- Combinatie met horeca
- Wandelen: verhard of onverhard. Fietsen: liever geen brede of verharde paden.
- Sporten, waterrecreatie, activiteiten ondernemen
- Graag veel voorzieningen



24

Hoe zien ze eruit?

- Vaak jongeren tussen 18 en 35 jaar
- Of gezinnen met kinderen

Harmoniezoeker

Wie zijn ze?

- Hartelijke, gezellige mensen, interesse in anderen
- Tijd voor familie, vrienden en kennissen

Wat betekent vrije tijd?

- Samenzijn met familie en vrienden
- Winkelen, zwemmen, dierentuin
- Gezelligheid en iets te doen voor iedereen

Natuur

- Meer waardering open agrarisch landschap, minder voor riviernatuur en heuvelslandschap. Nette onderhouden natuur
- Verharde brede paden waar geen auto's rijden
- Even tussenuit en gezelligheid en tijd met vrienden/familie
- Houden van fietsen, korte stukjes wandelen
- Waarderen basic voorzieninge. Minder behoefte aan zwemplekken, klimpark, etc.



25

Hoe zien ze eruit?

- Vaker vrouwen
- Veel leeftijd 35-54 in huishoudens met kinderen tot 12 jaar

Inzichtzoeker

Wie zijn ze?

- Bedachtzame, serieuze en intelligente mensen
- Rust, ruimte en vrijheid
- Houden van informatie

Wat betekent vrije tijd?

- Tijd voor zelfontwikkeling
- Nuttige dingen doen, leren
- Vermijden drukke plekken en grote groepen

Natuur

- Heide, moeras- of waternatuur, riviernatuur en uiterwaarden, veenweidegebied, natuurlijk bos, heuvelachtig landschap, duinen en zee en strand
- Geen behoefte aan georganiseerde activiteiten of veel voorzieningen
- Echte wandelaars: half of onverhard. Fietsen: verharde brede paden zonder auto's
- Rust en ontspanning, het hoofd leeg maken en drukte vermijden
- Leuke plekken om de natuur te beleven: bezoekerscentrum, observatiehut, pleisterplaats



Hoe zien ze eruit?

- Vaal ouder dan 65
- Vaak hoogopgeleid

Stijlzoeker

Wie zijn ze?

- Intelligent, zelfverzekerd en doelgericht
- Geprikkeld en opzoek naar uitdaging
- Graag onder gelijkgestemden; ambitie, uitdaging en daadkracht

Wat betekent vrije tijd?

- Besteden tijd aan sporten en feesten
- Work hard, play hard
 - Exclusieve activiteiten

Natuur

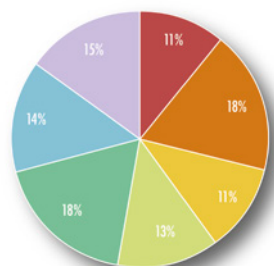
- Heuvelachtig landschap, zee en strand en functioneel bos
- Graag actief in de natuur
- Actief en sportief bezig of zoeken de gezelligheid op
- Houden ervan als het goed geregeld en georganiseerd is
- Aanwezigheid van horeca belangrijk
- Wandelen: halfverharde smalle paden.
- Aantrekkelijke voorzieningen geven de stijlzoeker actie:zwemplek, waterspeelplaats, klimbos, speelbos



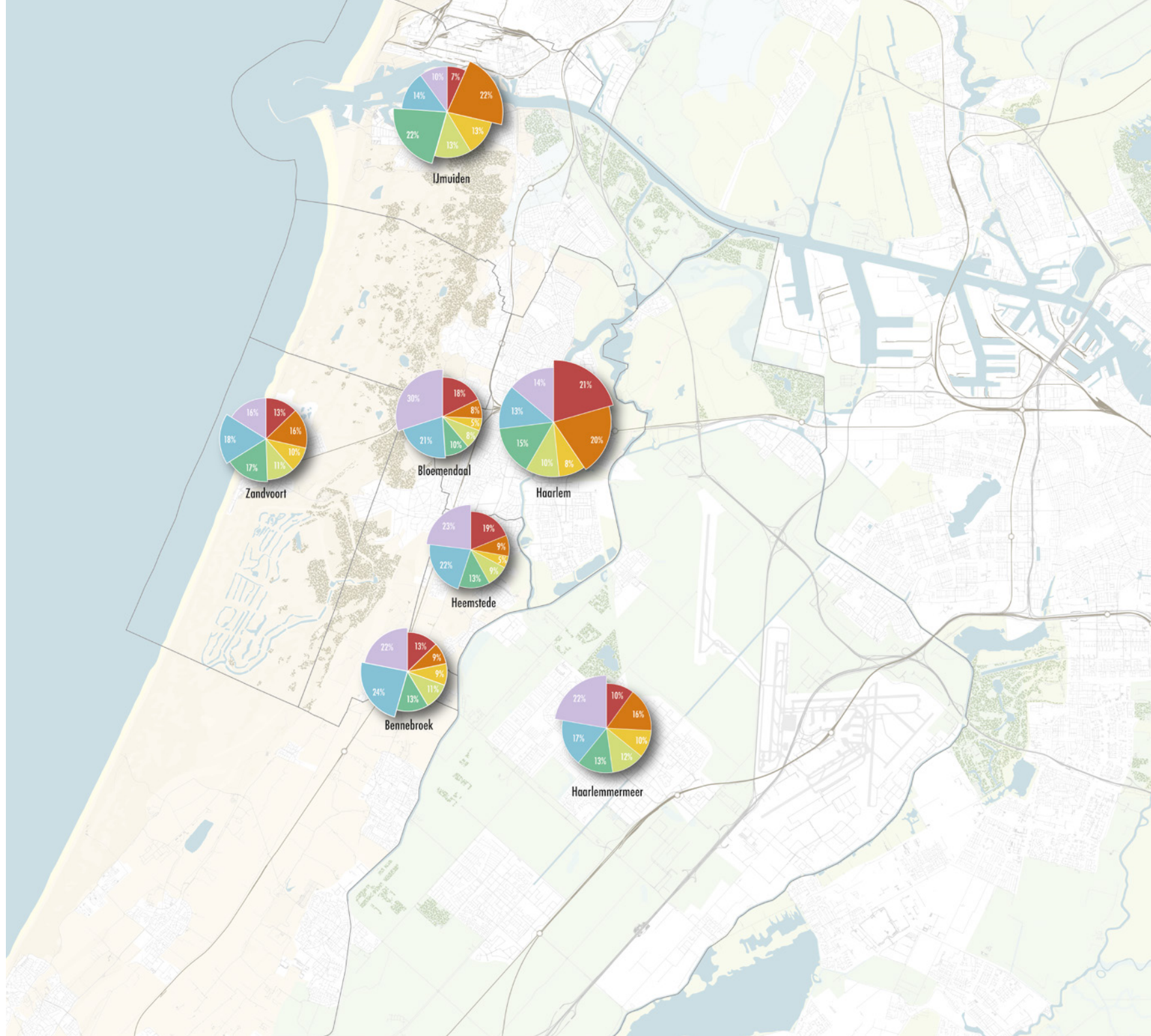
Hoe zien ze eruit?

- Relatief vaak mannen
- Verdeeld over leeftijdscategorieën
- Relatief vaak boven modaal inkomen

Alle leefstijlen zijn vertegenwoordigd in de regio, op vrij evenredige wijze

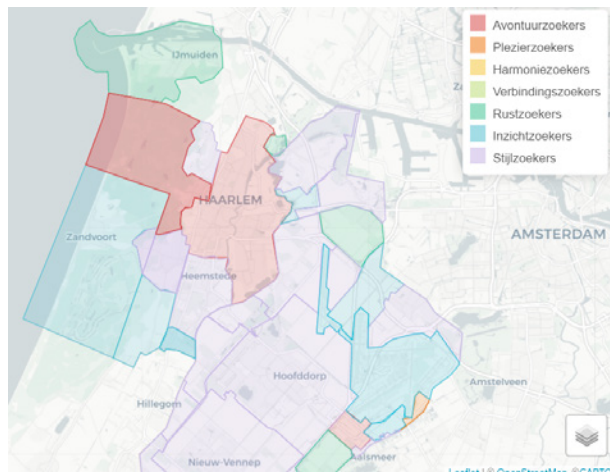


Nederland



6.3 Leefstijlen bewoners van de regio

De leefstijlvinder bevat data over de leefstijlen van de bewoners in de regio, dit is de thuisdoelgroep. In de regio Kennemerland Zuid zijn de dominante leefstijlen: stijlzoekers, avontuurzoekers en inzichtzoekers. Gemeenten Bloemendaal en Heemstede hebben veel stijlzoekende inwoners, gemeente Haarlem veel avontuur- en plezierzoekende en gemeente Bennebroek veel inzichtzoekende inwoners.



Figuur 5: meest dominante leefstijlen van inwoners per gemeente, bron: Leefstijlvinder

6.4 Leefstijlen bezoekers deelgebieden

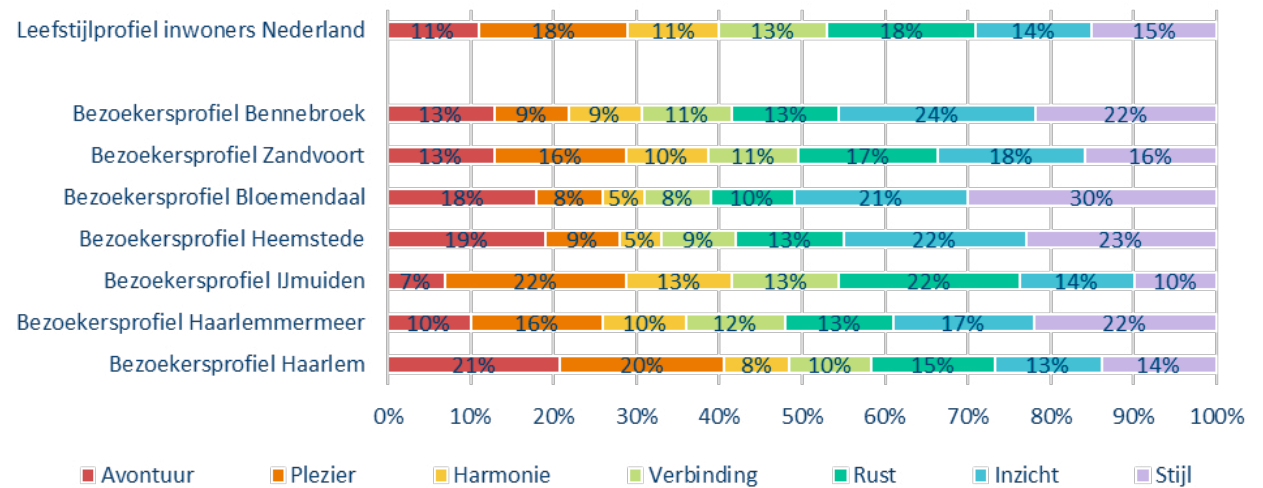
Er is eerder in opdracht van de provincie onderzoek uitgevoerd naar de leefstijlen van bezoekers in de regio IJmond en Kennemerland Zuid. Uit het onderzoek kwamen enkele opvallendheden rondom de leefstijlen van de bezoekers ten opzichte van de bewoners van de regio naar voren:

- Er is een **oververtegenwoordiging van harmoniezoeker en verbindingszoeker** (en deels plezierzoeker) in de groengebieden in deze regio, en een **ondervertegenwoordiging van de**

inzichtzoeker, stijlzoeker en avontuurzoeker (deels ook de rustzoeker). Dit kan verklaard worden door de interesse in het type gebieden, activiteiten en voorzieningen in de gebieden.

- De uitkomsten van het onderzoek komen overeen met de analyse die wij voor dit project hebben gedaan. De leefstijlen die ondervertegenwoordigd zijn (inzichtzoeker, stijlzoeker en avontuurzoeker), zijn groepen die relatief groot zijn en waarvoor minder aanbod is. Ze veroorzaken naar waarschijnlijkheid weinig tot geen overlast (m.u.v. sportende stijlzoekers in groepjes).

Leefstijlprofiel inwoners Nederland



Figuur 6: Leefstijlprofielen bezoekers per gemeente bron: Leefstijlvinder

Het is daarom goed om extra te letten op voldoende aanbod voor deze groepen bij het realiseren van nieuw groen- of natuurgebied, of (her)inrichten van bestaande gebieden. Ook is het goed om goed te kijken naar bestaande gebieden: waarom komen de inzichtzoeker, stijlzoeker en avontuurzoeker minder dan we mogen verwachten? Zijn de gebieden te druk, weten ze de gebieden niet te vinden, of zijn de voorzieningen

niet passend? Hiervoor kan de beheerder, met behulp van de natuurtoolkit, per gebied verder onderzoek doen.

6.5 Leefstijlvinder aanbod deelgebieden

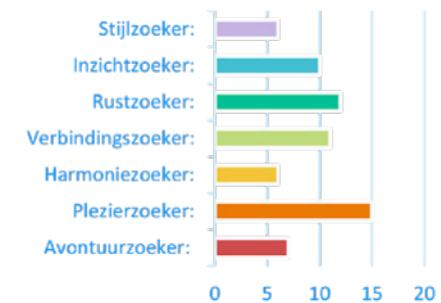
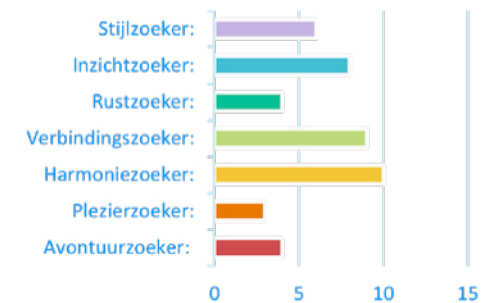
Er is geen uitgebreide leefstijlanalyse van het aanbod van de deelgebieden gedaan. Wel hebben we een quickscan uitgevoerd en vervolgens

gezamenlijk met alle partijen naar de gebieden en passende leefstijlen gekeken.

In onze quickscan hebben we naar de typen landschap en voorzieningen van de verschillende deelgebieden (excl. kleinere gebieden) gekeken. We hebben de natuurtoolkit van de leefstijlvinder gebruikt om te beoordelen welke gebieden bij welke leefstijlen passen. Vervolgens hebben we geteld

Leefstijl	Favoriete landschappen	Voorzieningenaanbod
Avontuurzoeker	Strand en zee, Duinen, Landelijk gebied	Weinig
Plezierzoeker	Strand en zee, Duinen, Functioneel bos, Landelijk gebied	Veel
Harmoniezoeker	Landelijk gebied	Basis
Verbindingszoeker	Binnenduinrand en buitenplaatsen, Landelijk gebied	Veel, weinig of basis
Rustzoeker	Binnenduinrand en buitenplaatsen	Weinig
Inzichtzoeker	Duinen, Binnenduinrand en buitenplaatsen, Landelijk gebied	Veel
Stijlzoeker	Strand en zee, Duinen, Functioneel bos	Veel

Figuur 7: Favoriete landschappen en geprefereerd voorzieningenaanbod per leefstijl



Figuur 8: Aantal deelgebieden passend bij bepaalde leefstijlen, quickscan (boven) & werksessie (onder)

hoeveel gebieden er voor welke leefstijl passend zijn. Hieruit bleek dat er minder gebieden zijn voor de avontuurzoeker, plezierzoeker en rustzoeker. Dit zegt echter nog niet of er voldoende gebieden zijn, omdat enkele grote gebieden, veel mensen van een bepaalde leefstijl kunnen opvangen (denk aan Spaarnwoude Park). Omdat de avontuurzoeker en plezierzoeker sterk vertegenwoordigd zijn in de lokale bevolking en overlast kunnen geven als ze ergens komen waar het aanbod niet past (buiten paden gaan, lawaai en drukte) is dit wel iets om alert op te zijn.

In de werksessie hebben we gezamenlijk naar de gebieden op de kaart gekeken en met gekleurde stickers aangegeven welke leefstijlen in welk gebied passen. Daaruit bleek dat er minder aanbod voor de avontuurzoeker, harmoniezoeker en stijlzoeker is.

De conclusies van de quickscan en de werksessie komen niet helemaal overeen. Dit verschil kan mogelijk verklaard worden door het feit dat in de quickscan de kleinere gebieden niet zijn meegenomen. Daarnaast is het mogelijk dat mensen niet meerdere stickers hebben geplakt of

de plezierzoeker en harmoniezoeker door elkaar halen (lijken ook op elkaar, al zoekt de plezierzoeker meer uitdaging, 'fun' en reuring en doet de harmoniezoeker meer rustige dingen in zijn groep).

6.6 Conclusies en vervolg

Op dit moment is er nog meer winst te behalen door de leefstijlvinder binnen de regio beter toe te passen. Nog niet elke deelgebied heeft duidelijk inzicht over welke leefstijl passend en ook wenselijk is voor het gebied. Daarnaast is er nog niet voldoende aanbod voor elke leefstijl en zijn enkele leefstijlen door nog niet onderzochte redenen ondervertegenwoordigd. op basis daarvan zijn er enkele vervolgstappen nodig:

Houd bij het inrichten van het gebied rekening met de leefstijlvinder

Maak bij het (her-)inrichten van gebieden gebruik van de leefstijlvinder en bijbehorende natuurtoolkit. Door je te richten op een of een aantal leefstijlen (in samenwerking met de regio) kan het gebied worden ingericht naar wensen van een specifieke doelgroep. Hierdoor kunnen keuzes gemaakt worden over de inrichting van het gebied

en bijvoorbeeld de keuze voor het plaatsen van voorzieningen.

Aandacht voor aanbod voor de Stijlzoeker en communiceren richting de Avontuurzoeker

Er is relatief weinig aanbod voor avontuurzoekers en stijlzoekers. Zij kunnen overlast geven (buiten paden gaan, drukte) als ze niet in het juiste gebied recreëren. Bij gebieden die (her)ingericht worden, is het van belang om passend aanbod voor deze doelgroepen te creëren. Denk aan goede sportvoorzieningen voor de stijlzoeker, doorgaande sport-routes en (luxere) horeca. De avontuurzoeker houdt juist niet zo van voorzieningen, wel van ongereptheid en bijzondere activiteiten. De Amsterdamse Waterleidingduinen zijn (nu al) aantrekkelijk voor deze groep, in de communicatie kan hierop specifiek(er) gericht worden.

Er zijn plannen om voor de stijlzoekers een recreatieterrein van Spaarnwoude Park specifiek in te richten. Er zijn echter op dit moment onvoldoende middelen om de benodigde acties uit te voeren. uit de analyse van de regionale schaal blijkt dat het belangrijk om hen goed te



bedienen in Spaarnwoude Park, om de recreatieve druk te spreiden en af te leiden van de duinen. Uit de natuurtoolkit blijkt dat deze groep wel van strand en heuvelachtig gebied houdt, maar ook ‘functioneel’ recreatiebos aantrekkelijk vindt. om deze groep goed te bedienen zijn belangrijk: passende (meer luxe) horeca, verzorgde inrichting en beheer, goed onderhouden sportvoorzieningen. Ook de plezierzoekers en harmoniezoekers profiteren daarvan.

Aandacht voor de inzichtzoeker

Inzichtzoekers gaan graag en het liefst vaak de natuur in, zijn oververtegenwoordigd in de regio en waarschijnlijk ondervertegenwoordigd in de bezoekers van de natuur- en recreatiegebieden. Er is ook relatief weinig aanbod, maar met specifieke aandacht voor deze groep, kan er wel aanbod gecreëerd worden. Zij houden niet van drukte, ontmoetingen met honden, paarden en andere (groepen) recreanten, en ze willen liever niet betalen voor voorzieningen. Het zou goed zijn om meer aandacht te besteden aan deze groep in de binnenduinrand, agrarisch gebied en duinen. Denk dan aan:

- Natuur te beleven: vogels of wild spotten, bezoekerscentrum, observatiehut/uitkijkpost, natuurlezing, maatschappelijke activiteiten (natuurwerkdag, zwerfafval opruimen)
- Themaroutes;
- Bezoekerscentrum, pleisterplaats, rustplaats;
- Liever niet: georganiseerde activiteiten en tochten, speeltuin of klimbos, blotevoetenpad of waterspeelplaats, zwemplek.

Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de Amsterdamse Waterleidingduinen zijn in potentie heel aantrekkelijk voor deze groep: duinen, smalle paden, flora en fauna observeren. Maar de hoeveelheid voorzieningen op de ontvangstlocatie, spreekt deze groep minder aan, evenals het betaald parkeren. De veenweidepolders vinden ze ook aantrekkelijk, maar de vraag is of daar voldoende (bekend) aanbod is. De buitenplaatsen (met cultuurhistorie!) zijn mogelijk ook interessant, maar als ze ‘los’ liggen zijn ze mogelijk te klein voor deze groep, daarom is het belangrijk ze met elkaar te verbinden, bijvoorbeeld met een themaroute.

Communiceren met behulp van de Leefstijlvinder

Zoals gezegd is de Leefstijlvinder ook uitgewerkt in medegebruik en hoe een vrijetijdsactiviteit gepland wordt. Deze inzichten kunnen gebruikt worden om de juiste recreant op de juiste plek te krijgen. Aanbiedingen doen het bijvoorbeeld goed bij Plezierzoekers, Verbindingszoekers en Harmoniezoekers, terwijl inzichtzoekers aanbiedingen juist niet aantrekkelijk vinden.

Gezamenlijk wensbeeld

7

Uit de analyse van het gebied, de knelpunten en kansen, en de handelingsperspectieven voor maatregelen, is samen met de deelnemers aan het proces een gezamenlijk wensbeeld opgesteld. In dit hoofdstuk presenteren we dit beeld.

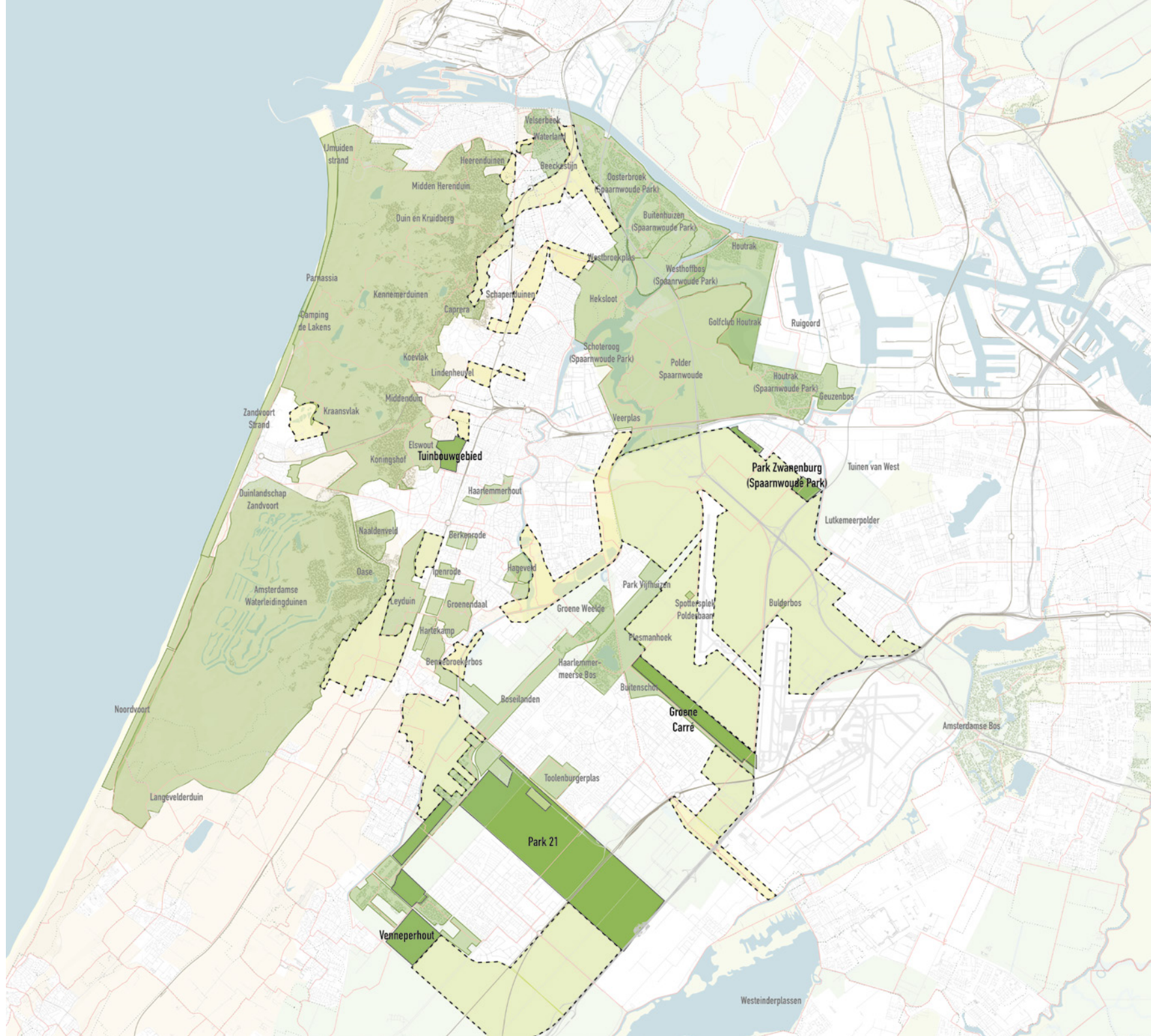
We geven hierin invulling aan de handelingsperspectieven nieuwe ruimte, balans en kwaliteit. We presenteren dit in respectievelijk een kaart met kansen voor versterking recreatie vanuit plannen en visies aangevuld met nieuwe landschappelijke opgaven en ontwikkelingen, een kaart van de gewenste regionale zonering op basis van huidige knelpunten, en een kaart met kansen op lokale schaal aangevuld met algemene maatregelen. Ten slotte verbeelden we dit totaalbeeld in een wervend vogelvluchtbeeld.

7.1 Nieuwe ruimte voor recreatie, vanuit plannen en visies en nieuwe landschappelijke opgaven en ontwikkelingen

In hoofdstuk 4 is beschreven dat nieuwe ruimte voor recreatie vanuit plannen en visies en vanuit nieuwe landschappelijke opgaven en ontwikkelingen goed te beargumenteren en te positioneren is. Het gaat dan vooral om de ontbrekende verbindingen in de groenstructuur tussen het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Spaarnwoude, tussen Spaarnwoude en Haarlemmermeergroen en in de stadsranden van Haarlem, met name tussen de stad en de duinen. Ook verandert er enige ruimte wanneer een deel van de kustduinen en het strand natuurlijker worden beheerd. Deze verkrijgt een meer bijzondere kwaliteit en daarmee in uitbreiding en dat geeft meer differentiatie in het recreatie-aanbod voor de verschillende leefstijlen.

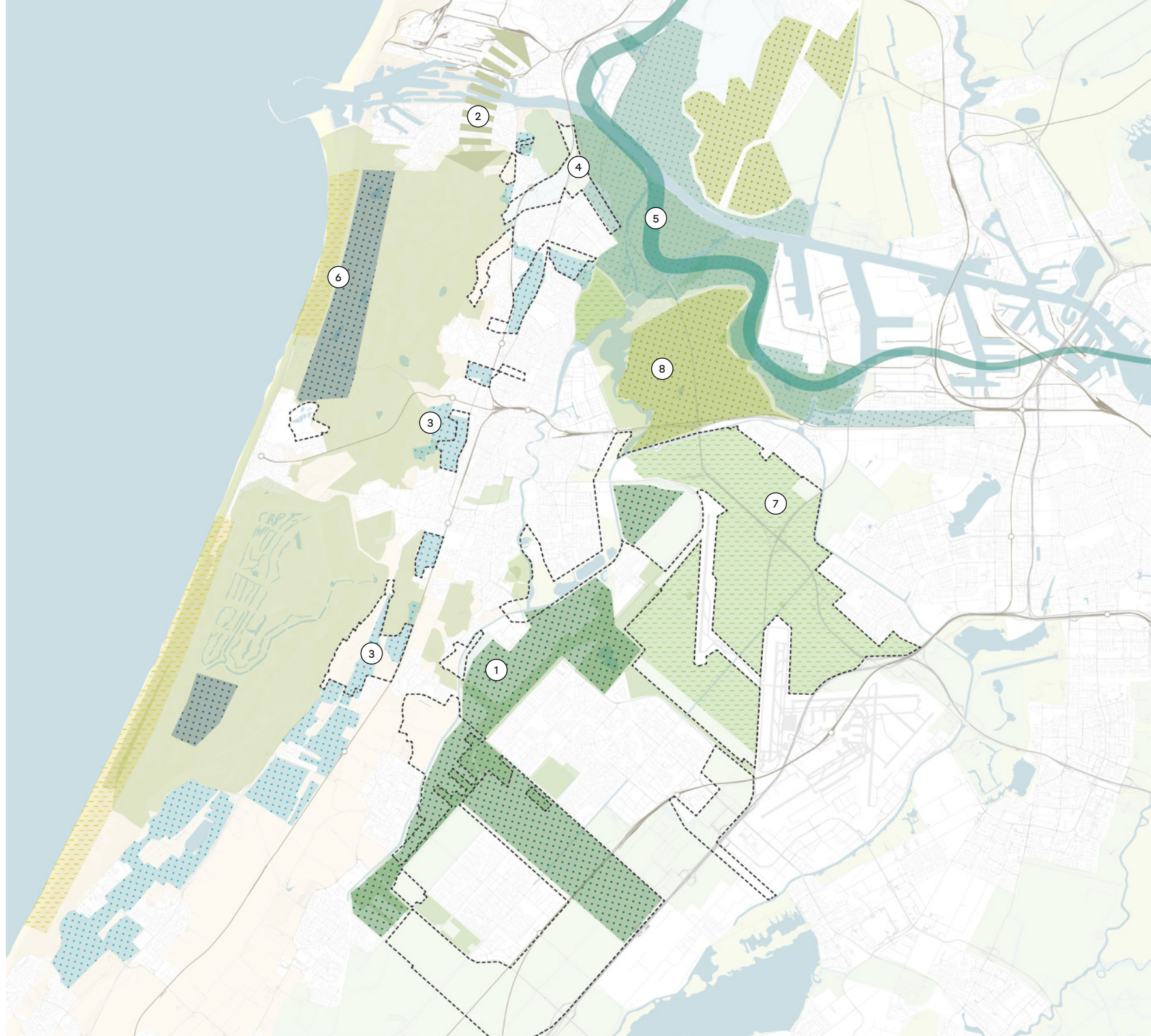
De nieuwe recreatieruimte: huidige groengebieden aangevuld met de groengebieden in ontwikkeling, met daar omheen de stadsranden en het landelijk gebied als zoekgebieden voor nieuwe ruimte

- Groengebied bestaand
- Nieuwe ruimte: Groengebied in ontwikkeling
- Potentiële nieuwe ruimte: Landelijk gebied
- Potentiële nieuwe ruimte: Stadsrand
- Spoorlijn
- Snelweg
- Knooppuntennetwerk wandel
- Knooppuntennetwerk fiets



De projectie van de huidige groengebieden en de gebieden voor mogelijke nieuwe recreatieruimte over de kansen voor landschapsversterking laat zien dat er veel potentie is voor synergie tussen de twee.

- Groengebied bestaand
- Potentiele nieuwe ruimte
- Kansen voor landschapsversterking
 - Dynamisch kustbeheer
 - Vernatting duinvaleien
 - Waterberging strandvlaktes
 - Vernatting veenweiden
 - Verbreding landbouw
 - Waterberging IJpolders
 - Zoekgebied uitbreiding bosgebied
 - Groengebied bestaand

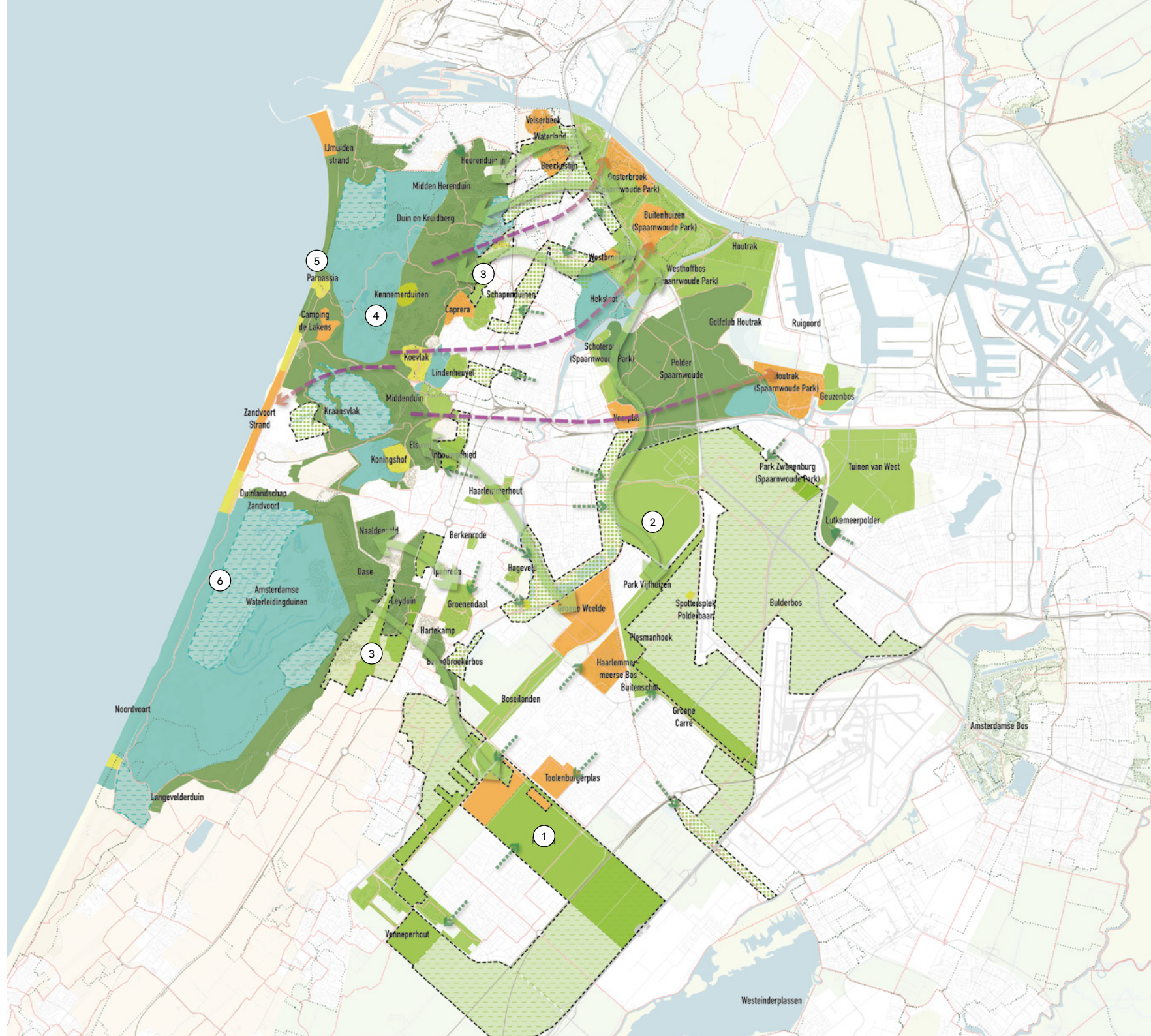


De projectie van de huidige groengebieden en de gebieden voor mogelijke nieuwe recreatieruimte over de kansen voor landschapsversterking laat zien dat er veel potentie is voor synergie tussen de twee. Regionaal kunnen we inzetten op zowel een veerkrachtig landschap als een rijk recreatieaanbod. Bij de aanleg van nieuwe recreatieruimte is het belangrijk te kijken wat de potentie is om het onderliggende landschap te versterken.

In de legenda zijn de relevante kansen voor nieuwe ruimte op basis van landschappelijke ontwikkelingen aangegeven en beknopt beschreven. Het gaat om:

1. Uitbreiden polderbossen aan de noordwestflank van de Haarlemmermeerpolder in het kader van de LNV Bossenstrategie (10% meer bos), mede als nieuwe recreatieruimte;
2. Versterken noord-zuid georiënteerde groenstructuren, inclusief recreatie, aan weerszijden van het Noordzeekanaal, als doorgaande klimaatcorridors;
3. Benutten van open agrarische percelen in binnenduinrand en lage strandvlakten voor natte kwelnatuur met (natuur)recreatie;
4. Grootschalig verbinden Nationaal Park Zuid-Kennemerland met Spaarnwoude door groen en recreatief ontwikkelen gebied rond A22 en A9, inclusief ondertunneling of overbrugging van wegen en kanalen;
5. Zoekruimte waterberging rond Noordzeekanaal (in IJpolders): inrichten als robuuste natte natuur (rietmoeras-wilgenstruweel, schotse hooglanders, mede voor ruige natuurrecreatie in IJpolders (en promoten bij de avontuurzoeker);
6. Dynamisch kustbeheer en vernatten van duinvalleien benutten voor extensivering en bijzondere natuurbeleving;
7. Transformatie naar verbrede duurzame landbouw in de polder ikv PPLG benutten voor het integraal versterken van het netwerk fiets- en wandelpaden en voorzieningen;
8. Vernatten veenweidegebieden en extensiveren landbouw i.k.v. PPLG benutten voor het integraal ontwikkelen van netwerk boerenlandpaden.

Wensbeeld voor passende zonerings voor de toekomstige situatie, nog verder te verkennen hoe de grenzen precies zouden moeten lopen



7.2 Betere balans door aangepaste regionale zonering

In hoofdstuk 5 is beschreven dat een betere balans in recreatieve druk gewenst is.

Hiervoor kan vanuit de huidige recreatieve zonering met inrichting en maatregelen een nieuwe zonering worden bereikt. Wanneer de regio de opgaven en op te lossen knelpunten omarmt en hiervoor de ruimtelijke kansen benut, zijn enkele aanpassingen in de huidige zonering wenselijk of noodzakelijk, en ook realistisch mogelijk. Ten opzichte van de voor de huidige situatie opgestelde zoneringkaart zijn dit de voorgestelde wijzigingen:

1. Aanleggen van al gepland groen in de Haarlemmermeerpolder en dit in de typologie bestemmen voor gemoedelijke recreatie;
2. Herinrichten van agrarische percelen als polderbos met recreatieve functies en dit in de typologie eveneens bestemmen voor gemoedelijke recreatie;

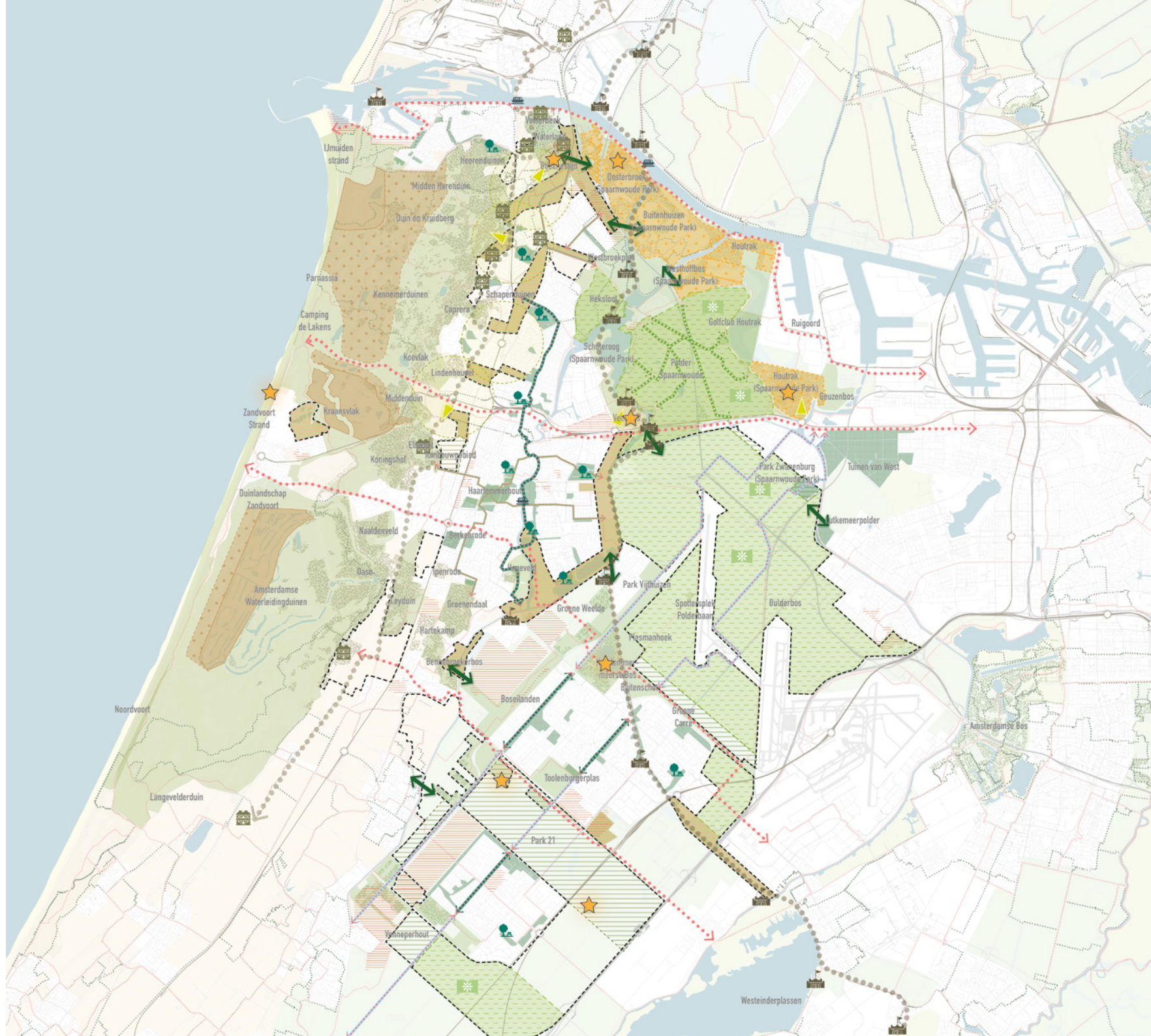
3. Herinrichten van enkele agrarische percelen als natte natuur voor wateropvang en recreatie, en dit in de typologie eveneens bestemmen voor gemoedelijke recreatie;
4. Uitbreiden van de natuurkern in de Kennemerduinen, waarbij dit in de typologie verandert van gemoedelijke recreatie in kwetsbare natuur naar natuurkern;
5. Afwaardering van de strandopgang bij Parnassia van dynamisch ontvangstgebied naar ontvangstgebied in natuurlandschap;
6. Uitbreiding van het afgesloten gebied in de Waterleidingduinen waarbij dit in de typologie verandert van gemoedelijke recreatie in kwetsbare natuur naar afgesloten gebied.

Dit zijn slechts subtiele wijzigingen.

Belangrijker wellicht is het gezamenlijk omarmen van de overeengekomen zoneringstypologie en bestaande zonering. De aanduiding 'Ontvangstgebied in natuurlandschap' en de bijbehorende 'kruisjeslijst', maakt bijvoorbeeld duidelijk welke activiteiten wel en niet kunnen plaatsvinden in bij entree Koevlak. Dit helder benoemen en regionaal afstemmen zal een grote bijdrage leveren aan een betere recreatieve balans in Kennemerland Zuid.

Mogelijke maatregelen en projecten voor versterking recreatie in de regio

- MAATREGELEN**
-  Ommetje rond OV-haltes in groene omgeving
 -  'Buitenpoort'
 -  Concentratie dynamisch recreatief gebruik
 -  Themaroute
 -  Fiets- en wandelverbinding
 -  Heldere fietsroute binnenland - kust
 -  Groenblauwe dooradering woonkernen
 -  Fietspaden langs tochten
 -  Dooradering veenweidegebied met auto te gast
 -  Uitbreiding rustgebied
 -  Uitbreiding recreatiemogelijkheden
 -  Multifunctionele stadsrand/nieuwbouwontwikkeling
 -  Multifunctioneel landelijk gebied
- ONDERGROND**
-  Groengebied bestaand
 -  Potentiële nieuwe ruimte
 -  Knooppuntennetwerk wandel
 -  Knooppuntennetwerk fiets
 -  Buitenplaats of landgoed
 -  Onderdeel van de Stelling van Amsterdam
 -  Groenvoorziening binnen de bebouwde kam
 -  Toekomstig groengebied
 -  Rustgebied met beperkte toegang
 -  Bouwlocatie [De Nieuwe Kaart van Nederland]



7.3 Kansen voor betere kwaliteit, afstemming vraag en aanbod, maatregelen op lokale schaal, en algemene maatregelen

In hoofdstuk 6 is beschreven dat het recreatieve aanbod niet overal goed aansluit bij de vraag vanuit leefstijlen. Dat is een van de onderliggende oorzaken van een aantal knelpunten. Door vanuit de leefstijlen en de 'toolkit' het aanbod waar mogelijk passend bij te stellen kan de kwaliteit worden vergroot.

Deze aanpassingen vallen in een langere lijst **concrete maatregelen** die tijdens de werksessies zijn opgehaald. Hierna zijn deze puntsgewijs benoemd. Ze vormen de meest concrete laag in voorstellen in het wensbeeld.

In het vervolgproces kan hierop als eerste worden voorgebouwd richting concrete verbeteringen van de recreatieve situatie in de regio.

- Meer zeer rustige recreatie in vernatte en stuivende duinen, in aansluiting op zones van dynamisch duinbeheer

- Concentreren van dynamisch recreatief gebruik in aangewezen robuuste gebieden
- Uitvoeren van bestaande initiatieven voor extra recreatieruimte (met name in Haarlemmermeerpolder)
- Herzien en versoepelen provinciale NNN-begrenzing in Spaarnwoude Park en (her)inrichten met intensievere recreatievoorzieningen (voor de stijlzoeker)
- 'Buitenpoorten' uitbreiden en ruimer vormgeven richting groengebied of groengebieden openen of uitbreiden richting 'Buitenpoorten'
- Promoten en uitbreiden van ommetjes rond OV-haltes in groene omgeving (10-km rondjes uit Programma OV- Knoopunten)
- Doorzetten of realiseren van themaroutes, zoals een de 'Stellingroute', 'Buitenplaatsenroute', 'Oer-IJ-route' en 'Eetbare stadsrandenroute', gebruik

makend van stadsranden en nieuwe natte natuur (en promoten bij de inzichtzoeker)

- Realiseren van fiets- en wandelverbindingen over de Ringvaart Haarlemmermeerpolder bij Zoete Inval Haarlemmerliede, de Molenplas Schalkwijk en het Bennebroekbos en over de A22, A9 en kanalen Spaarnwoude
- Creëren van heldere fietsroutes tussen binnenland en kust, met accentueren cultuurhistorische hotspots als Halfweg Rijnlandhuis en Spaarndam Sluizen. Door slechten barrières op bestaande routes (zoals langs spoorlijn Amsterdam-Haarlem) en aanleggen nieuwe fietspaden (zoals buitendijks of op de dijk langs Noordzeekanaal)
- Verbeteren fietskwaliteit door Haarlemmermeerpolder door verplaatsen fietspaden van doorgaande wegen naar tochten

Het rijke groen- en recreatielandschap
van Kennemerland Zuid in vogelvlucht



- Ontwikkelen Polder Spaarnwoude als gebied gericht op landschapsrecreatie, met bestaande wegen als fietspaden met auto 'te gast' en dooradering veenweidegebied met boerenlandpaden
- Versterken van groenblauwe dooradering en parken als fijnmazige ontsluiting van woonkernen naar recreatiegebieden
- Verrijken van recreatievoorzieningen in stadsranden met natuureducatie, voedselteelt, gezondheid, ruitersport, e.d., al dan niet gekoppeld aan nieuwbouwwontwikkelingen
- Benutten van recreatieve kansen als gevolg van verbreding landbouw (zoals boerderijwinkels en natuurontwikkeling) in weidse polders
- Stimuleren van samenwerking van lokale ondernemers en initiatieven met recreatieve mogelijkheden in stadsranden en landelijk gebied

- Afstemmen hondenbeleid binnen de regio, o.a. eenduidigheid in financiële afspraken met HUS'sen, regionale kaart losloopgebieden
- Oprichten van een regionaal fonds voor financiering van recreatiegericht bosbeheer, herinrichting ontvangstgebieden, verbetering voorzieningen als paden en communicatiemiddelen
- Optimaliseren knooppuntenroutes (wandel en fiets) voor optimaal recreatief benutten van het landelijk gebied

*geen limitatieve opsomming van alle maatregelen

7.4 Totaalbeeld in vogelvlucht

Het totaalbeeld (zie links) laat zien dat de rijke en diverse groenstructuur van de regio een goede basis biedt en veel potentie heeft voor duurzaam recreatief gebruik. Deze regionale blik is nodig om samen te zorgen

voor een betere balans tussen recreatieve intensiteit en het beschermen van kwetsbare natuur, om zo onze inwoners te voorzien van voldoende kwalitatieve groene ruimte voor recreatie.

De afbeelding geeft een beeld van de regionale groen- en recreatiestructuur, gebaseerd op de landschappelijke onderlegger. Hierdoor worden de regionale kwaliteiten zichtbaar, de verscheidenheid evenals de mogelijkheden in hun samenhang.

8.1 Bezoekersmanagement, wat moet er hierna gebeuren?

Bezoekersmanagement betekent letterlijk het beïnvloeden en sturen van bezoekersstromen. Dit kan op verschillende manieren, variërend van dwingend en strikt (bijvoorbeeld door het afsluiten van gebieden) tot meer in termen van verleiden en motiveren (nudging), en alles wat daar tussenin zit (ofwel: 'de wortel en de stok', zie schema hiernaast).

Status van dit rapport

Dit rapport is een verkenning van hoe in onderlinge afstemming het recreatief gebruik van groen- en natuurgebieden nu en in de nabije toekomst goed georganiseerd kan worden. Het rapport geeft veel ideeën over opgaven en kansen in de regio

en bovenal inspiratie voor de prachtige en goed toegankelijke groene regio die Kennemerland Zuid kan zijn. Het moet gezien worden als de start van een proces van samenwerken en overleggen in de regio over recreatie en bezoekersmanagement. Het rapport is een co-creatie van Smartland landscape architecture en Bureau BUITEN met 16 organisaties te weten provincie, gemeenten, terrein beherende organisaties en Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

Samenwerking

De geschetste kansen en het gezamenlijke wensbeeld vormen een basis voor verdere samenwerking, nader onderzoek, en beleidsmatige implementatie. Hiermee kan de regionale situatie steeds verder worden geperfectioneerd en het geschetste wensbeeld worden gerealiseerd. Hierin



24 oktober: de opgaven per gebied benoemen met de regionale bril op



is een rol weggelegd voor het Nationaal Park, de provincie, de gemeenten en de terreinbeheerders inclusief de recreatieschappen. In de laatste sessie hebben alle deelnemende organisaties met handopsteken aangegeven hieraan positief verder te willen werken. Voor specifieke onderdelen, zoals informatievoorziening, hebben ook marketingorganisaties een uitvoerende rol. Voor hun activiteiten ontvangen de marketingorganisaties veelal een opdracht van de gemeenten.

Agendering

Voordat er structureel samengewerkt kan worden, is het belangrijk dat de gezamenlijke opgaven op de agenda komen van de regionale gebiedspartijen. We hebben op verschillende momenten in het proces (en plekken in dit rapport) gezien dat



5 december: welke leefstijl wil nu waar recreëren?

vanwege gebrek aan geld of prioriteit de geplande initiatieven niet van de grond komen. En dat recreatiefgebruik ervan kan toenemen, zonder dat daar extra werk en inzet voorvrij komt.

Inbreng in lopende processen

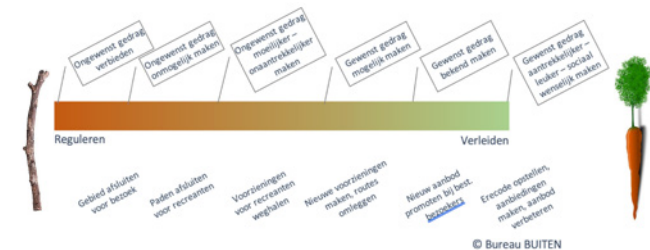
Er is dus nog werk te doen om regionaal gecoördineerde investeringen in natuur- en recreatiegebieden op de agenda te krijgen, evenals middelen voor beheer. Er is tijd en geld nodig om de natuur- en groengebieden in Kennemerland-Zuid toekomstklaar te krijgen en de kwaliteit ervan duurzaam te behouden. Vergelijkbaar met de investeringen en in bijvoorbeeld bereikbaarheid en het beheer van wegen en rails. Gelukkig zijn er vele kansen waarbij waterbeheer, opvangen van klimaatverandering, versterking van de biodiversiteit en recreatie samen kunnen gaan.



13 februari: hoe gaan we als regio verder?

We denken hierbij aan Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), de Gebiedsprocessen NOVEX-MRA, etc. Hierbij snijdt het mes aan meerdere kanten en dienen investeringen meerdere doelen. In dit traject hebben we die samen verkend en we zijn al herkend door lopende processen. We hebben geconcludeerd dat we de opgaven die op ons af komen het beste in goede samenwerking kunnen oppakken.

Op naar een verdere samenwerking!



© Bureau BUITEN





Smartland
landscape architecture

BUREAUBUITEN
economie & omgeving